

Regeringens proposition

1987/88: 64

om särskilda regionalpolitiska insatser i delar
av Bergslagen och norra Sveriges inland

Prop.
1987/88: 64

Regeringen förelägger riksdagen vad som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokollet den 26 november 1987 för de åtgärder eller de ändamål som framgår av föredragandenas hemställan.

På regeringens vägnar

Ingvar Carlsson

Thage G Peterson

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen läggs fram förslag om åtgärder för att *dels* motverka de negativa effekterna av det minskade personalbehovet vid Domnarvets järnverk i Borlänge samt nedläggningen av gruvbrytningen i Grängesberg i Ludvika kommun, *dels* förbättra förutsättningarna för utveckling i norra Sveriges inland.

De föreslagna åtgärderna beräknas kosta 675 milj. kr.

Vidare läggs fram förslag beträffande finansieringen av vissa åtgärder för att möta de negativa effekterna av nedläggningen av gruvbrytningen i Stekanjokk i Vilhelmina kommun.

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson, S. Andersson, Bodström, Göransson, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström, Johansson, Hultström, Lindqvist, G. Andersson, Lönnqvist, Thalén

Föredragande: statsråden Peterson, Bodström, Göransson, Hellström, Hultström, Lönnqvist och Thalén

Proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Chefen för industridepartementet, statsrådet Peterson, anför efter samråd med övriga berörda föredragande.

1 Inledning

Den svenska ekonomin har förbättrats starkt under de senaste fem åren. Sysselsättningen har ökat, arbetslösheten har minskat och statens budgetunderskott har reducerats. Samtidigt har inflationen pressats ner och lönsamheten och investeringarna, framför allt i industrin, har ökat kraftigt. Kapacitetsutnyttjandet i industrin är högt.

Den starka efterfrågutvecklingen har emellertid medfört att pris- och kostnadsstegringstakten nu är ett par procentenheter snabbare än i de viktigaste konkurrentländerna. Den starka inhemska efterfrågan medför också att bytesbalansen försvagas påtagligt i år efter en rad år med successiva förbättringar.

Förbättringen hittills i den svenska ekonomin har kommit de flesta regioner i landet till del. Företagens lönsamhet, investeringar och sysselsättning har ökat såväl i skogslänen som i övriga landet. Arbetslösheten har minskat i hela landet. Tillväxten har dock varit särskilt kraftig i storstadsområdena, främst i Stockholmsregionen.

Den kraftiga expansionen i dessa områden beror på en samverkan mellan flera faktorer. De viktigaste förutsättningarna torde vara tillgången till goda kommunikationer samt närheten till forsknings- och utbildningsresurser. Det betyder bl. a. att forsknings- och utvecklingsintensiva företag har haft möjligheter att rekrytera kvalificerad arbetskraft. Nyetablering av mindre, teknikbaserade företag har underlättats av den nära tillgången till stora och differentierade marknader. Viktiga nätverk av specialistföretag inom industri- och tjänsteproduktion har etablerats, vilket ytterligare har förstärkt utvecklingen. Sammantaget beror expansionen på bl. a. en väl utvecklad infrastruktur, gynnsamma marknadsförhållanden, tillgång till utbildad arbetskraft och möjligheter att dra nytta av samverkans effekter.

Tillväxten har varit lägst i Norrlands inland och Bergslagen. I dessa

regioner har förutsättningarna för den i övriga landet expanderande tjänsteproduktionen varit sämre samtidigt som struktumvandlingen inom det befintliga näringslivet fortgått. Uppbromsningen av den offentliga sektorns sysselsättningstillväxt har samtidigt minskat denna sektors tidigare balanserande roll.

Utvecklingen har fått till följd att den befolkningskoncentration som inleddes under 1970-talet har fortsatt under 1980-talet. Folkmängden i storstadsområdena (Stockholms-, Göteborgs- och Malmöregionerna) har således ökat kraftigt under 1980-talet. Detsamma gäller under senare år universitetsorterna Uppsala, Linköping, Lund och Umeå.

I skogslänen (Värmlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län), som hade befolkningstillväxt under 1970-talet, har folkmängden med några undantag minskat under 1980-talet. Sydöstra Sverige och Bergslagsregionen har haft folkminskning sedan mitten av 1970-talet och till nu.

Under de tre första kvartalen i år har emellertid befolkningsutvecklingen i landet varit mera balanserad än under de närmast föregående åren. Av skogslänen har Värmlands, Kopparbergs och Västerbottens län haft befolkningsökning. I övriga skogslän har folkminskningen varit mindre jämfört med motsvarande period åren 1985 och 1986. Storstadslänen har haft fortsatt befolkningstillväxt, främst beroende på ökade födelseöverskott och på nettoinvandring. Inflyttningen till storstäderna från övriga landet har däremot minskat under år 1987. Övriga län har med några få undantag haft befolkningstillväxt. Till den allmänt mer balanserade befolkningsutvecklingen har bl. a. en uppgång i födelsetalen bidragit.

Även om den ekonomiska utvecklingen i landet som helhet således är gynnsam och tendenser till en mera balanserad regional befolkningsutveckling kan noteras under innevarande år, finns det orter och regioner där problemen fortfarande är stora.

Inlandet i norra Sverige har under en lång period haft ogynnsam befolkningsutveckling. Jag avser här främst stödområdena A och B (tabell 1). Bristen på arbetstillfällen har medfört utflyttning, vilket bl. a. har resulterat i en allt snedare ålderssammansättning. Födelseunderskott har uppstått och har tillsammans med fortsatt nettoutflyttning lett till minskad folkmängd i området.

Tabell 1. Befolkningsutvecklingen under perioden 1982–1986 i vissa områden (procent)

Område	%
Stödområde A	-4,3
Stödområde B	-3,1
Stödområde C	-1,7
Områden utanför stödområde	+1,2
Storstadslänen	+2,7
Riket totalt	+0,7

De senaste årens ökade sysselsättning i landet har lett till minskad arbetslöshet också i norra Sveriges inland. Till en del är detta dock ett

resultat av att människor på grund av arbetslöshet flyttat till andra delar av landet. Skillnaderna i arbetslöshetsnivå mellan olika delar av landet har dock inte utjämnats. Fortfarande är således arbetslösheten mer än dubbelt så stor i stödområde A som genomsnittet för riket (tabell 2). Härtill kommer att det finns stora inomregionala skillnader även i norra Sveriges inland.

Situationen i norra Sveriges inland vad gäller befolknings- och sysselsättningsutvecklingen präglas således av kvarstående, långsiktiga problem.

Tabell 2. Andelen arbetslösa 1983 och 1987 i vissa områden (procent)¹

Område	1983	1987
Stödområde A	7,3	6,1
Stödområde B	4,9	4,3
Stödområde C	4,6	3,4
Områden utanför stödområde	3,1	2,3
Storstadslänen	2,6	2,0
Riket totalt	3,4	2,5

¹ Uppgifterna avser genomsnitt för perioden jan-okt. respektive år.

Den strukturomvandling som under det senaste decenniet ägt rum inom gruv- och stålindustrin har drabbat Bergslagen och Norrbottens län särskilt hårt. I Bergslagen minskade industrisysselsättningen med mer än 20 000 arbetstillfällen under perioden 1975–1985. Denna nedgång har slagit hårt mot ett stort antal bruksorter från Värmland till Norduppland.

I Norrbottens län är det främst malmfältskommunerna Kiruna och Gällivare som har drabbats. LKAB har sedan mitten av 1970-talet i stort sett halverat sin personalstyrka i dessa kommuner, från drygt 7 000 till i dag ca 3 500 personer. Den kraftiga minskningen av sysselsättningen har emellertid också fått negativa konsekvenser i andra kommuner, främst i Tornedalen.

Ytterligare en rad strukturförändringar, med åtföljande minskning i sysselsättningen under de närmaste åren, har aviserats av företag inom gruv- och stålindustrin, främst i Bergslagen och i Norrbottens län. Även Västerbottens län kommer att beröras i och med beslutet om nedläggning av gruvan i Stekenjokk i Vilhelmina kommun.

Jag anser det mot denna bakgrund nödvändigt med åtgärder för att motverka de negativa effekterna av det minskade personalbehovet vid Domnarvets järnverk i Borlänge samt nedläggningen av gruvbrytningen i Grängesberg i Ludvika kommun och i Stekenjokk i Vilhelmina kommun. Åtgärderna bör vara dels arbetsmarknadspolitiska, riktade till de personer som berörs av nedläggningar eller personalminskningar, dels regionalpolitiska, inriktade på att främja företagsutveckling och på infrastrukturinvesteringar, för att långsiktigt förbättra berörda regioners utvecklingsmöjligheter.

Jag anser det vidare lämpligt att i detta sammanhang även föreslå åtgärder som syftar till att långsiktigt förstärka utvecklingsmöjligheterna i norra Sveriges inland. Dessa åtgärder avser dels insatser för att långsiktigt främ-

Den låga kvinnliga förvärvsfrekvensen innebär speciella problem. Det är inte möjligt att på sikt upprätthålla en vital utveckling om inte hänsyn tas till såväl kvinnors som mäns möjligheter på arbetsmarknaden. Särskild vikt måste därför läggas vid åtgärder som är ägnade att förbättra kvinnornas villkor på arbetsmarknaden.

Beträffande situationen i Norrbottens län avser jag att senare, efter samråd med berörda statsråd, återkomma med förslag till åtgärder. Jag avser också senare att återkomma med förslag till åtgärder för att förstärka utvecklingsmöjligheterna i Östersund. Inom industridepartementet bedrivs ett utredningsarbete för att få fram förslag till åtgärder som kan förstärka utvecklingsmiljön i Östersund. De förslag som detta arbete kan leda fram till kommer senare att prövas av regeringen.

2 Bergslagen

2.1 Inledning

För att motverka de negativa effekterna av den strukturomvandling som tidigare har skett i Bergslagen, har en rad särskilda utvecklingsinsatser genomförts och påbörjats i regionen. De förändringar som nu är aktuella i samband med genomförandet av SSAB Svenskt Stål AB:s strukturplan är dock så stora, och berör vissa redan mycket utsatta orter och kommuner, att jag nu föreslår ytterligare åtgärder med anledning härav. Innan jag går in på det aktuella läget och de olika förslagen vill jag kort erinra om tidigare genomförda och påbörjade insatser.

2.2 Hittillsvarande insatser

År 1984 antog riksdagen ett särskilt Bergslagsprogram (prop. 1983/84: 157, AU 23, rskr. 352).

Programmet innebar bl. a. att statens industriverk och styrelsen för teknisk utveckling (STU) fick i uppdrag att verka för förstärkta utvecklingsinsatser i Bergslagen. De båda verken hade en särskild delegation, Bergslagsdelegationen, som rådgivande organ. Delegationen förfogade över en ekonomisk ram om 25 milj. kr. för att främst initiera utvecklingsprojekt. Verken avsatte därutöver sammanlagt 17 milj. kr. av egna anslag.

År 1986 godkände riksdagen regeringens förslag om ett nytt, treårigt, utvecklingsprogram för Bergslagen (prop. 1985/86: 125 bil. 10, AU 13, rskr. 290). Programmet som omfattar 425 milj. kr. och nu är inne på sitt andra år har följande struktur:

Åtgärder	milj. kr.
Bergslagsdelegation	53
– förstärkta kansliresurser	
– förstärkta projekt- och genomförandemedel	
Företagsutveckling	68
– riskkapital	
– industrilokaler	

Forskning och utveckling (FoU) samt utbildning	84
– materialteknikprogram	
– högskoleutbildning	
– gymnasieutbildning	
– teknikcentra	
Arbetsmarknadsåtgärder	65
– teknikinriktad arbetsmarknadsutbildning	
– projektmedel	
Förbättrad infrastruktur	155
– vägar	
– järnvägar	

Utgångspunkterna för programmet var *dels* att förstärka vissa nyckelområden – företagsutveckling, forskning och utveckling och utbildning samt vissa kommunikationsprojekt – *dels* att förstärka den organisatoriska drivkraften bakom och samordningen av insatserna genom att Bergslagsdelegationen gavs ökade resurser och ställning som en myndighet.

Vid sidan av dessa statliga insatser har bl. a. Bofors stiftelse för näringslivsutveckling, Bofors Fond av 1986 och Bruksinvest AB tillkommit för att stödja utvecklingen av Bergslagen.

Treårsprogrammet tillför utvecklingsarbetet i Bergslagen resurser utöver de ordinarie. Även inom de reguljära regionalpolitiska medelsystemen är Bergslagen prioriterat. Berörda länsstyrelser har således de senaste budgetåren fått kraftigt ökade anslag för regionala utvecklingsinsatser. Det regionalpolitiska företagsstödet beräknas ha medverkat till ca 2200 nya arbetstillfällen sedan år 1982. I de fall orter har drabbats särskilt hårt av strukturomvandlingsåtgärder inom stålindustrin, har regeringen för särskilt angelägna projekt utnyttjat sin möjlighet att bevilja lokaliseringsstöd med högre belopp än vad som normalt kan lämnas på resp. ort.

Beträffande den geografiska inriktningen gäller att regering och riksdag har angivit 23 kommuner som i första hand bör bli föremål för de särskilda utvecklingsinsatserna. Inom det nu pågående treårsprogrammet ankommer det på Bergslagsdelegationen att, beträffande åtgärder som finansieras med dess egna medel, närmare avgöra den geografiska inriktningen.

Beträffande den angivna prioriteringen vill jag framhålla att problemen inte kan lösas enbart genom åtgärder i dessa kommuner. Ett viktigt led i att åstadkomma en önskvärd utveckling i hela regionen är t. ex. att utveckla högskolorna i omkringliggande större orter.

Programmet är, som jag nämnde, inne på sitt andra år. Inom samtliga delprogram pågår nu verksamheter. Jag vill särskilt peka på några av dessa. Bergslagsdelegationen har utarbetat och antagit ett handlingsprogram. Under det första året har delegationen dels anvisat 18 milj. kr. av egna medel till projekt inom olika strategiska områden, dels medverkat i utarbetandet och genomförandet av bl. a. några av följande åtgärder.

För högskoleutbildning har regeringen anvisat sammanlagt nära 31 milj. kr. i särskilda medel för budgetåren 1986/87 och 1987/88. Sex nya tekniska utbildningslinjer har därigenom kunnat starta sedan hösten 1986. Därutöver genomförs ett ökat antal fortbildningskurser. Verksamheten har pla-

nerats inom projektet "Bergslagens Tekniska Högskola" som samordnas av regionstyrelsen för Uppsala högskoleregion och berör högskolorna i Karlstad, Örebro, Eskilstuna/Västerås, Gävle/Sandviken och Falun/Borlänge samt Sveriges Lantbruksuniversitet i Garpenberg och universitetet i Uppsala. STU genomför ett materialteknikprogram om 20 milj. kr.

Inom gymnasieskolan har Fagersta och Sandvikens kommuner fått stöd till anskaffning av utrustning för bl. a. verkstadsteknisk utbildning.

På flera orter i regionen har det skapats gemensamma organ mellan företag och samhälle för utbildning och teknikspridning, s. k. teknikcentra. Med medel från pågående Bergslagsprogram och tidigare särskilda medel har regeringen lämnat ekonomiskt stöd till projekt i Hagfors, Kristinehamn, Karlskoga, Avesta, Sandviken och Gimo (Östhammars kommun).

Inom delprogrammet företagsutveckling har berörda utvecklingsfonder tillförts sammanlagt 10,5 milj. kr. att användas som regionalpolitiskt utvecklingskapital. Vidare har regeringen använt möjligheten att lämna förhöjt lokaliseringsbidrag till industrilokaler vid beslut om projekt i Hagfors, Avesta, Ljusnarsberg och Hofors.

Inom kommunikationsområdet anvisades medel till väg- och järnvägsprojekt. För vägar har 85 milj. kr. använts för utbyggnad av sträckan Brovallen-Åsbo på riksväg 70 (förbifart vid Krylbo-Avesta) som öppnades för trafik den 1 oktober 1987. Ytterligare 53 milj. kr. har utnyttjats för sträckan Blåmansbäcken-Laxåsen (förbifart vid Kopparberg) på riksväg 60. Denna sträcka beräknas öppnas för trafik hösten 1988. För järnvägar har 20 milj. kr. använts för en ny järnvägs korsning vid Fagersta samt för tre broombyggnader mellan Ställdalen och Kil. Dessa arbeten har nu slutförts.

Det är självfallet för tidigt att bedöma de slutliga effekterna av de åtgärder som jag har redovisat och som på flertalet områden ännu pågår och skall fortsätta ytterligare ett och ett halvt år. Jag vill dock framhålla följande.

Det pågående Bergslagsprogrammet innehåller främst långsiktiga åtgärder som syftar till att på olika sätt stärka regionens attraktionskraft för att därigenom ge förutsättningar för utveckling av befintliga företag och för nyetableringar. Flertalet av åtgärderna är således inte främst avsedda att omedelbart skapa nya arbetstillfällen. Detta sker däremot i det löpande regionala utvecklingsarbetet där insatserna koncentreras på att initiera, bereda och ta ställning till olika företagsutvecklingsprojekt, t. ex. inom ramen för det regionalpolitiska stödet och utvecklingsfondernas finansieringsverksamhet.

Jag menar ändå att effekterna av dessa olika insatser sammantagna redan visar att utvecklingen nu är på rätt väg. Framtidstron börjar vända åter och konkreta resultat i form av bl. a. nya arbetstillfällen kan konstateras. Detta tack vare insatser för bl. a. utbildning, forsknings- och utvecklingsverksamhet och teknikspridning samt genom att flera intressanta industrietableringar håller på att genomföras.

Samtidigt vill jag erinra om regionens utgångsläge. Den positiva utveckling som kan noteras måste ses mot bakgrund av de mycket kraftiga strukturförändringarna under de senaste tio åren. Som tidigare nämnts har

regionen under denna period förlorat ca 20 000 arbetstillfällen. Regionen är således redan i utgångsläget mycket sårbar.

Det är mot den bakgrunden jag nu övergår till att redogöra för de förändringar som kommer att genomföras inom SSAB Svenskt Stål AB och de förslag till åtgärder dessa föranleder från regeringens sida.

2.3 Aktuella sysselsättningsförändringar

Under våren 1987 antog styrelsen för SSAB en åtgärdsplan för att genomföra det förslag till ny inriktning på stålverksamheten som utarbetats i företaget. I huvuddrag innebär den nya inriktningen att SSAB skall koncentrera verksamheten till sådana områden där man besitter tydliga konkurrensfördelar, samtidigt som man så snart som möjligt skall avveckla olönsamma enheter. Företaget skall vidare sträva mot att stärka sin ställning på de skandinaviska marknaderna samt utnyttja närhetsfördelarna till svensk malmråvara.

Åtgärdsplanen innebär omfattande förändringar för SSAB:s verksamheter i Bergslagsområdet. En koncentration mot malmbaserad metallurgisk produktion av stål medför stängning av det skrotbaserade elektrostrålverket vid Domnarvet i Borlänge under 1989. Omstruktureringsbehovet inom produktområdet långa klena stålprodukter föranleder nedläggning av såväl Färdigverk 4 i Luleå som det s.k. Morganverket vid Domnarvet. För Borlänge kommun innebär detta att totalt 850 årsarbeten försvinner under år 1989 till följd av strukturplanens förslag till åtgärder. Parallellt med strukturförändringarna inom SSAB sker ett intensifierat rationaliseringsarbete, vilket reducerar personalbehovet vid Domnarvet med ytterligare 500 personer under perioden fram till år 1990.

Då Domnarvets tunnplåtsverksamhet utgör den väsentliga delen av SSAB:s framtida verksamhet kommer, samtidigt med neddragningarna, ett investeringsprogram på ca 600 milj. kr. att genomföras i Borlänge.

SSAB har vidare beslutat att upphöra med järnmalsbrytning vid den förlustgivande egna gruvan i Grängesberg. Det innebär att ca 750 industriarbetstillfällen försvinner inom Ludvika kommun. Efter förhandlingar mellan staten och SSAB har under hösten en uppgörelse nåtts, som innebär att nedläggningen skjuts tre år framåt i tiden och att staten övertar ansvaret för gruvan t. o. m. utgången av år 1991. Förslaget till statligt övertagande av gruvan fordrar riksdagens medgivande och har redovisats i tilläggsbudget I till statsbudgeten (prop. 1987/88: 25).

Avvecklingen av gruvan i Grängesberg påverkar inte bara sysselsättningen i Ludvika kommun utan också främst Smedjebackens och Ljusnarsbergs kommuner. I det sammanhanget vill jag erinra om att sysselsättningsminskningar också nyligen ägt rum vid privatägda företag i regionen. Detta gäller bl. a. Centro-Morgårdshammar AB i Smedjebacken och Bångbroverken i Ljusnarsberg som lagts ned. I denna del av Bergslagen berörs också Hällefors kommun av betydande neddragningar vid Ovako Steel. Därför bör de åtgärder som nu föreslås på olika sätt också komma dessa kommuner till del.

Skrivelser med förslag till utvecklingsåtgärder har inkommit från bl. a. Borlänge, Ludvika och Smedjebackens kommuner.

Överläggningar har ägt rum mellan industridepartementet och berörda fackliga organisationer, kommuner samt länsstyrelsen i Kopparbergs län beträffande planerade åtgärder.

Den 18 juni 1987 beslutade regeringen, som ett *första* led i åtgärderna, att anvisa medel till vissa länsstyrelser för intensifierade insatser inom vissa kommuner. Vad gäller Kopparbergs län anvisades länsstyrelsen 8 milj. kr. för insatser i Ludvika, Smedjebackens och Borlänge kommuner. Länsstyrelsen i Örebro län anvisades samtidigt 3 milj. kr. för insatser i Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner.

Med dessa medel kunde regionala och lokala organ arbeta vidare med olika utvecklingsprojekt. Enligt vad jag har erfarit har länsstyrelsen i Kopparbergs län anvisat medel för att vidareutveckla bl. a. flera av de förslag som framförts från de berörda kommunerna i länet.

Som ett *andra* led i ett åtgärdsprogram har, som jag nyss nämnde, regeringen föreslagit ett statligt övertagande av Grängesbergsgruvan. Syftet är att få en förlängd avvecklingsperiod som ger tid att bl. a. skapa nya arbetstillfällen inom andra näringsgrenar för de människor som berörs.

För det *tredje* vill jag redovisa vissa större satsningar som nu görs i de kommuner som berörs direkt av förändringarna, nämligen Ludvika och Borlänge.

Vad gäller Ludvika har i diskussioner mellan regeringen och ledningen för ASEA AB framkommit att bolaget avser att expandera verksamheten på orten. ASEA AB räknar därför med ett kraftigt ökat personalbehov under de kommande tre åren. En förutsättning för att denna expansion skall kunna genomföras är dock att regionalpolitiskt och arbetsmarknadspolitiskt stöd erhålls i samband härmed. Jag och chefen för arbetsmarknadsdepartementet återkommer senare (bil. 5 resp. 4) till behovet av medel för sådant stöd.

Enligt vad jag har erfarit planerar ASEA AB och Vattenfall att bilda ett gemensamt bolag för högspänningsforskning med lokalisering till Ludvika. Verksamheten skall som huvudinriktning ha att bedriva experimentiell forsknings-, utvecklings- och provningsverksamhet för att effektivisera överföringen av elektricitet med minskade förluster och bättre miljö som följd. Detta bolag ser jag som en intressant komplettering av näringslivet i Ludvika inte minst på grund av den höga kompetensnivå som kan förväntas i bolaget. Vidare ser jag möjligheter till samspel mellan bolaget och den ingenjörsutbildning inom det elkrafttekniska området som bedrivs i Ludvika.

Jag har vidare erfarit att Vattenfall har för avsikt att koncentrera sin byggnadstekniska kompetens inom energiområdet, främst inom vattenbyggnadsområdet, till Ludvika. Detta sker genom att Vattenfall utlokaliserar verksamhet från huvudkontoret i Stockholm till ett nybildat bolag i Ludvika. Bolaget avses även bedriva forsknings- och utvecklingsverksamhet. Vattenfall beräknar att detta bolag leder till ett tillskott på ca 100 arbetstillfällen i Ludvika.

Bolagsbildningarna kräver regeringens medgivande. Jag har av chefen för miljö- och energidepartementet erfarit att hon avser att senare återkomma till regeringen i denna fråga.

Vad beträffar Ludvika vill jag slutligen erinra om den av regeringen beslutade omlokaliseringen av riksskatteverkets punktskattesektion m. m. som tillför orten ca 100 tjänster.

Jag har erfarit att chefen för kommunikationsdepartementet avser att föreslå regeringen att lägga fram en trafikpolitisk proposition. Han kommer därvid att förorda en ny organisation på järnvägsområdet och i samband med detta, inrättandet av en ny statlig myndighet, statens banverk.

Regeringen har tidigare idag beslutat om direktiv till en organisationskommitté för inrättande av statens banverk m. m. I direktiven anges att kommittén skall förbereda en lokalisering av banverkets huvudkontor till Borlänge senast den 31 december 1990. Vidare bör för- och nackdelar med en sammanslagning med statens vägverk prövas.

Vidare har jag erfarit att SSAB kommer att intensifiera sitt arbete med ett antal industriella utvecklingsprojekt. Om projekten visar sig vara kommersiellt hållbara bör de kunna ge ett väsentligt sysselsättningstillskott i Borlängeregionen.

Gemensamt för dessa insatser är att de bör få positiva effekter även utanför de direkt berörda orterna. Sysselsättningsmässigt gäller detta särskilt satsningarna i Ludvika.

För det *fyjärde* bör särskilda insatser inom en ram av 300 milj. kr. göras för att förstärka verksamheter som är viktiga förutsättningar för en utveckling av näringslivet. Dessa insatser bör utformas så, att de dels kompletterar de projekt jag nyss nämnt, dels förstärker utvecklingsmöjligheterna även i de angränsande kommuner jag nämnt. Jag vill tillägga att arbetsmarknadens sammansättning i Bergslagskommunerna ofta innebär begränsade arbetsmöjligheter för kvinnor. Erfarenhetsmässigt har också kvinnor som friställs särskilda svårigheter att åter få en fast förankring på arbetsmarknaden. Detta kan vara avhängigt av bristande yrkesutbildning, m. fl. faktorer. Det är därför väsentligt att kvinnornas situation ägnas särskild uppmärksamhet.

Förslagen ser i korthet ut på följande sätt:

- 65 milj. kr. till särskilda *arbetsmarknadsåtgärder* riktade till de enskilda människor som berörs av sysselsättningsminskningarna. Mot bakgrund av de projekt som är aktuella för Ludvika torde huvuddelen av insatserna komma att riktas till Borlänge.

- 80 milj. kr. till *företagsutveckling*. Inom denna ram bör medel disponeras bl. a. för bildandet av ett investmentbolag med syfte att tillföra de mindre företagen i regionen riskkapital och företagsledningskompetens. Eftersom de aktuella förändringarna direkt och indirekt berör flera kommuner bör bolagets verksamhetsområde i första hand omfatta Ludvika, Smedjebackens, Borlänge, Ljusnarsbergs och Hällefors kommuner. Statliga medel bör tillskjutas i proportion till medel som företag verksamma i regionen bidrar med. SSAB har åtagit sig att undersöka vilka privata intressenter som är beredda att tillskjuta kapital till ett sådant regionalt investmentbolag.

Vad gäller behovet av att stödja utvecklingsprojekt i Grängesberg har jag erfärit att SSAB har tillskjutit vissa medel som disponeras av ett dotterbolag till det statliga gruvbolaget för vidareutveckling av lokalt initierade projekt. Jag har erfärit att SSAB kommer att avsätta ytterligare medel för detta ändamål. Jag räknar med att även vissa statliga medel bör tillskjutas. Enligt min mening ger detta en lokal utvecklingsresurs i Grängesberg, vilken vid genomförandet av olika kommersiella projekt kan samverka med andra aktörer t. ex. det regionala investmentbolaget.

Vidare bör de regionala utvecklingsfonderna i Örebro och Kopparbergs län anvisas medel för företagsutvecklande insatser.

Jag avser vidare att inom kort återkomma med förslag till regeringen om att företag i Borlänge kommun bör komma i fråga för stöd i enlighet med 17 § förordningen (1982: 677) om regionalpolitiskt stöd t. o. m. utgången av år 1989. Åtgärden kan beräknas öka anspråken på medel för lokaliseringsbidrag för beslut som fattas av regeringen och statens industriverk utöver nu disponibla ramar. Jag återkommer därför senare (bil. 5) till medelsfrågan. Övriga berörda kommuner är redan inplacerade i stödområde.

– 82 milj. kr. till *kompetensutveckling*. Inom industridepartementets område föreslås sammanlagt 35 milj. kr. för stöd till teknikspridningsprojekt, till stiftelsen Teknikdalen i Borlänge samt till vissa forsknings- och utvecklingsinsatser.

Inom utbildningsdepartementets område föreslås 47 milj. kr. till en bred satsning som berör flertalet utbildningsformer. Bl. a. föreslås resurser för förnyelse av teknisk utrustning inom gymnasieskolan, medel till utökad kommunal vuxenutbildning och till högskoleutbildning, bl. a. i form av decentraliserad utbildning och distansundervisning. Bergslagsdelegationen bör kunna spela en aktiv roll i planeringen av utbildningen, som på lämpligt sätt bör anknytas till det pågående Bergslagsprogrammet, bl. a. projektet "Bergslagens Tekniska Högskola".

Vidare föreslås att medel anvisas för civilingenjörsutbildning i materialteknik, att basorganisationen vid högskolan i Falun/Borlänge förstärks och att medel anvisas för förstärkning av kontaktverksamheten m. m. vid högskolorna i regionen.

– 3 milj. kr. till en försöksverksamhet med lokal och regional *kulturutveckling*.

– 53 milj. kr. till förbättrade *kommunikationer*. Medel föreslås till två vägprojekt, "Lokavägen" i Hällefors kommun och "Klotenvägen" i Ljusnarsbergs kommun. Vidare föreslås medel för vissa investeringar i järnvägens infrastruktur, nämligen upprustning av bansträckan Kolbäck–Surahammar samt vissa broombyggnader på sträckan Tillberga–Ludvika.

– 17 milj. kr. till *regionalt utvecklingsarbete*. Det konkreta utvecklingsarbetet bör i huvudsak bedrivas och samordnas på regional nivå. Medel bör därför ställas till länsstyrelsens i Kopparbergs läns förfogande för fortsatt samordning och prioritering av de projekt som bedrivs med anledning av förändringarna inom SSAB.

Beträffande de delar av de föreslagna insatserna som anknyter till pågående Bergslagsprogram bör Bergslagsdelegationen ha en samordnande roll. För detta arbete bör delegationen anvisas vissa medel.

3.1 Inledning

Norra Sveriges inland har alltsedan regionalpolitiken introducerades i mitten av 1960-talet tillhört de högst prioriterade områdena. Det gäller t. ex. i fråga om villkoren för stöd till näringslivet, men också i en rad andra avseenden. Systemet med kommunal skatteutjämning ger regionens kommuner och landstingskommuner förutsättningar att upprätthålla en god offentlig service. Även i fråga om vissa riktade statsbidrag innebär hänsyn till det geografiska läget att norra Sveriges inland prioriteras.

Regionens näringsliv kännetecknas av den stora betydelse som jord- och skogsbruket har för sysselsättningen. Industrin har stark råvaruanknytning och låg förädlingsgrad. Företagens närmarknad är liten och avstånden till de större avsättningsmarknaderna är långa. De långa avstånden innebär problem beträffande marknadskontakter, tillgänglighet till kvalificerade service- och underhållstjänster etc. Den glesa Ortsstrukturen innebär bl. a. att tillgängligheten till olika utbildningar är begränsad och att det kan vara svårt att etablera och underhålla olika former av nätverk. Det leder till problem att rekrytera kvalificerad arbetskraft och till att t. ex. introduktion av ny teknik och upprätthållande av kompetens försvåras.

Trots dessa allmänna problem finns en lång rad exempel på att företag har etablerats och utvecklats på ett sätt som gör dem konkurrenskraftiga. Detta har ofta underlättats genom aktiva insatser från regionala myndigheter och organ, från kommuner m. fl. i samverkan med idéer och initiativ från enskilda personer.

Det är angeläget att bygga vidare på de erfarenheter och förutsättningar som finns i regionen, men också att öka förutsättningarna för en gynnsam utveckling genom insatser som bl. a. förbättrar regionens infrastruktur. I propositionen redovisas förslag med denna inriktning. Innan jag går närmare in på de olika förslagen vill jag erinra om de olika insatser som i övrigt görs i regionen.

3.2 Hittillsvarande insatser

Regionalpolitiskt företagsstöd har sedan den 1 juli 1982 lämnats enligt följande i stödområdena A och B

	Stödområde		
	A	B	Summa
Antal arbetsställen	403	481	884
Beviljat stöd (milj. kr.)			
lokaliseringsbidrag m. m.	891	635	1 526
lokaliseringsslån	183	246	429
Summa	1 074	881	1 955
Beräknad sysselsättningsökning	2 348	2 632	4 980

Under de senaste åren har således regionalpolitiskt företagsstöd för 2 miljarder kronor, huvudsakligen i form av lokaliseringsstöd, medverkat till

att ca 5 000 nya arbetstillfällen beräknats tillkomma i de mest prioriterade stödområdena. Härtill kommer att sysselsättningsstöd under denna tidsperiod har lämnats till företag, som inte samtidigt erhållit lokaliseringssstöd, för ca 1 000 nya årsarbeten.

Särskilt stor betydelse har företagsstödet haft för bl. a. turistnäringens snabba expansion i Härjedals-, Jämtlands- och Västerbottensfjällen samt för många mindre sågverks utveckling i skogsbygderna. I övrigt kan bland större investeringar som genomförs med regionalpolitiskt stöd under senare år nämnas bl. a. ett torvbrytningsprojekt i Härjedalen, som beräknas ge direkt sysselsättning åt ca 120 personer, en ny fabrik för tillverkning av möbler av laminerade träskivor i Strömsund, som beräknas få ca 60 anställda samt en ny anläggning för prefabricerade fabriksväggar och isoleringsmaterial m. m. i Vilhelmina där ca 50 nya arbetstillfällen beräknas tillkomma.

Regeringen har också under en tid utnyttjat sin möjlighet att i särskilda fall bevilja högre lokaliseringsbidrag än normalt till att stödja ett flertal industriprojekt i Bräcke kommun.

Ett nyligen fattat regeringsbeslut gör det också möjligt att genomföra ett stort turistprojekt i Härjedalen. Ett sammanhängande längd- och turåkningssystem för skidåkare skall skapas i västra delen av landskapet.

Länsstyrelserna i norra Sverige har under de senaste åren erhållit kraftigt ökade medel för regionala utvecklingsinsatser. Regeringen har också föreskrivit att länsstyrelserna vid fördelning av dessa medel inom länen och mellan olika ändamål skall beakta bl. a. behovet av ökade insatser i stödområdena A och B.

Medlen kan användas för bl. a. företagsstöd, glesbygdssstöd och projektverksamhet. För skogslänen sammantagna har medlen ökat från 213,6 milj. kr. budgetåret 1982/83 till 505 milj. kr. innevarande budgetår. Uppgifter för de enskilda länen framgår av tabellen nedan.

Medel för regionala utvecklingsinsatser m. m. i skogslänen b.å. 1982/83 och 1987/88

	1982/83	1987/88
Värmlands län	19,0	50,0
Kopparbergs län	20,8	50,0
Gävleborgs län	16,4	50,0
Västernorrlands län	26,4	70,0
Jämtlands län	40,0	90,0
Västernorrlands län	40,0	90,0
Norrbottens län	51,0	105,0
Skogslänen totalt	213,6	505,0

Med anledning av Boliden AB:s beslut om nedläggning av gruvbrytningen i Stekenjokk i Vilhelmina kommun och personalminskningar vid gruvverksamheten i Kristineberg i Lycksele kommun redovisade regeringen i juni detta år planer för ett antal åtgärder för att möta de negativa konsekvenserna av dessa beslut. Åtgärderna omfattar sammanlagt 100 milj. kr. enligt följande.

– 20 milj. kr. har ställts till länsarbetsnämndens i Västerbottens län förförande för arbetsmarknadspolitiska insatser.

- Staten tillför 25 milj. kr. som kapitaltillskott till investmentbolaget Sorbinvest AB under förutsättning att bolaget inriktar sin verksamhet på bl. a. Västerbottens inland.
- Lån på 4 milj. kr. med fördelaktiga villkor har beviljats till det nybildade investmentbolaget Sekanten AB i Lycksele. Bolaget kommer att verka för småföretagssatsningar i södra Lappland.
- För företagsledarutbildning i Västerbottens läns inland anslås 5 milj. kr. för en treårsperiod.
- Till högskoleutbildning inom ekonomi och teknik vid lokala studiecentra i Vilhelmina, Lycksele och Storuman anslås 5 milj. kr.
- För stöd till upprustning av flygfält och till driftbidrag för reguljär flygtrafik i Vilhelmina och Lycksele bidrar regeringen med 15 milj. kr.
- För utvecklings- och marknadsföringsinsatser för turistnäringen i Klimpfjäll-Frostvikenområdena har 1 milj. kr. anvisats.
- För etablering av en kartproduktionsenhet inom lantmäteriverket i Lycksele anvisas 1 milj. kr.
- Lokaliseringsstöd med cirka 12 milj. kr. har nyligen beviljats för utbyggnad av Stiftelsen Industricentras anläggning i Vilhelmina.
- För ett antal investeringsprojekt i Vilhelmina och Storumans kommuner har lokaliseringsstöd lämnats med sammanlagt ca 12 milj. kr.

Jag återkommer senare (bil. 5) till förslag om finansieringen av vissa av dessa åtgärder.

Den statliga Stiftelsen Industricentra tillhandahåller industrilokaler för uthyrning i flera från regionalpolitisk synpunkt strategiskt belägna orter i norra Sveriges inland. Fördelat på orterna Sveg, Ånge, Strömsund, Vilhelmina och Lycksele har stiftelsen 60 000 m² för uthyrning. I dessa lokaler finns för närvarande ett femtiotal hyresföretag med ca 350 anställda.

I norra Sveriges inland, liksom i många andra regioner med ett svagt utvecklat näringsliv, saknas bl. a. nödvändigt riskkapital och ledningskunskaper för att många företag skall kunna utvecklas positivt. Staten har i syfte att undanröja dessa brister underlättat bildandet av privata regionala investmentbolag. På senare tid har lån på fördelaktiga villkor lämnats till bl. a. Camfore AB med huvudsaklig verksamhet i Jämtland och tidigare nämnda Sekanten AB. Regeringen har vidare i förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för innevarande budgetår begärt riksdagens godkännande att få använda 25 milj. kr. av särskilda medel, som anvisats på anslaget C2. Lokaliseringsbidrag m.m. som kapitaltillskott till tidigare nämnda Sorbinvest AB (prop. 1987/88: 25).

Under de två senaste budgetåren har regeringen tillfört de regionala utvecklingsfonderna i stödområdeslänen sammanlagt 20 milj. kr. av regionalpolitiska medel. Vid fördelningen av medlen inom länen och mellan olika ändamål skall utvecklingsfonderna särskilt beakta behovet av ökade insatser för företagsutveckling i stödområdena A och B.

Förutom direkt stöd till företag i samband med investeringar har behovet av förbättring av infrastrukturen i dessa områden uppmärksamrats i ökad utsträckning under senare år. Inom industridepartementets ansvarsområde kan härvid särskilt nämnas insatser för teknikspridning. Bl. a. har regionalpolitiskt stöd lämnats till vissa teknikspridningsåtgärder i Sollefteå och till

Stiftelsen för Teknikutbildning i Jämtlands län (ZENIT) i Östersund. Till ett treårigt teknikspridningsprojekt i Jämtlands län, har lämnats 7 milj. kr. som stöd. Vidare har TräteknikCentrum i Skellefteå erhållit regionalpolitiskt stöd för att genomföra ett utvecklingsprogram för den trämekaniska industrin i norra Sverige. Programmet är av stor betydelse för bl. a. sågverk i inlandet.

Jag vill i detta sammanhang också nämna att det statligt ägda bolaget Temu Interactor AB i Östersund fortsättningsvis skall koncentrera sin verksamhet till de fyra nordligaste länen. Bolagets uppgift blir att med landets universitet och högskolor som teknologibas identifiera och analysera resultat av forsknings- och utvecklingsprojekt samt medverka till att därpå baserade produkter och tjänster tillverkas och marknadsförs av företag i de fyra nordligaste länen. En del av bolagets kapital får användas för att finansiera minoritetsandelar i projekt som inte kommer till stånd utan Temu Interactors finansiella medverkan.

En förutsättning för att nå ett bra resultat är att bolaget samverkar med de olika organ som verkar inom angränsande områden. Det kan gälla t. ex. styrelsen för teknisk utveckling, de regionala utvecklingsfonderna, Norrlandsfonden, Industrifonden och Exportrådet.

Gruv- och mineralindustrin har stor ekonomisk betydelse i norra Sverige. För att på längre sikt kunna upprätthålla och utveckla produktionen ur våra inhemska mineralråvaror är det nödvändigt att råvarubasen utökas och breddas. Betydande statliga resurser satsas därför på nyckelområdet prospektering efter metaller och mineral.

Sammanlagt ca 169 milj. kr. av statliga medel har under åren 1983–1987 satsats på prospekteringsprojekt i norra Sveriges inland (exklusive Norrbottens län). Beloppet omfattar dels den prospektering som sker genom nämnden för statens gruvegendom (NSG) och dels det prospekteringsstöd som lämnats från det särskilda statliga programmet för utökad prospektering m. m. på 300 milj. kr., som inrättades år 1983 (prop. 1982/83: 50 bil. 6, NU 18, rskr. 111). Programmet, som avser hela landet, har senare förlängts med tre år och utökats med 96 milj. kr. (prop. 1986/87: 74, NU 32, rskr. 370).

På kommunikationsområdet har anvisats särskilda medel för bärighetshöjande åtgärder på huvudvägnätet, dvs. riksvägar och primära länsvägar. Huvuddelen av insatserna avser skogslänen. I dessa län har medel avsatts också för länsvägnätet i övrigt samt för vissa enskilda vägar. För innevarande budgetår har sammanlagt 575 milj. kr. anvisats som en första etapp i ett tioårigt program.

Statens vägverk har i samråd med näringslivet utarbetat ett program för det första årets åtgärder. Programmet har inriktats på broförstärkningar. Av totalt 160 broförstärkningar avser 116 skogslänen. Återstoden av tioårsprogrammet kommer inom kort att läggas fast av vägverket i samverkan med näringslivet.

Åtgärderna är av stor regionalpolitisk betydelse. Inte minst kommer skogsbruket och skogsindustrin i norra Sverige att dra nytta av åtgärderna. Även i övrigt bidrar åtgärderna till att skapa gynnsamma förutsättningar för en positiv utveckling av näringslivet i skogslänen.

Skogsbruket är av väsentlig betydelse för en levande landsbygd i norra Sveriges inland. Trots den fortgående omfattande rationaliseringen av avverkningarna behåller näringen sin betydelse som bas för sysselsättning och service i de flesta glesbygdskommunerna. Denna betydelse i kombination med önskemålet om en så långt möjligt inhemsk råvaruförsörjning för den svenska skogsindustrin är motivet för det särskilda statliga stödet till långsiktiga investeringar i inlandets skogsbruk. Inom ett särskilt stödområde lämnas sålunda statsbidrag till skogsplantering. Särskilt förmånliga regler gäller dessutom för annat statligt stöd till skogsbruket i detta område.

Till jordbruksföretag i norra Sverige lämnas ett prisstöd för vissa jordbruksprodukter, främst mjölk, till ett sammanlagt belopp av 510 milj. kr. för budgetåret 1987/88.

För budgetåret 1987/88 har därutöver 100 milj. kr. anvisats i särskilda medel för ett treårigt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige. Medlen, som främst skall användas för att stimulera tillkomst av verksamheter som kan komplettera jord- och skogsbruk som försörjningskälla har anvisats utöver de 30 milj. kr. som anvisats för i första hand regionalt rationaliseringsstöd till jordbruket. Bestämmelserna för det regionala stödet till jordbruket har samordnats med glesbygdssstödet. Härigenom kan glesbygdsinsatserna ytterligare förstärkas. Under budgetåret 1986/87 lämnades glesbygdssstöd med 125 milj. kr. i de sju skogslänen. Härav avsåg 76 milj. kr. stöd till småföretag för investeringar.

Genom en ändring i jordförvärvslagen skall fr. o. m. den 1 juli 1987 regionalpolitiska strävanden främjas vid tillståndsprövning enligt lagen.

Det kommunala skatteutjämnningssystemet, vars primära syfte är att skapa förutsättningar för en jämbördig standard för den kommunala servicen i alla delar av landet, är av särskilt stor betydelse i norra Sveriges inland. De ordinarie skatteutjämningsbidragen uppgår under år 1987 till totalt ca 13 miljarder kronor varav nära 4 miljarder kronor tillfaller de fyra nordligaste länen. Flertalet inlandskommuner i dessa län tillförsäkras genom skatteutjämnningssystemet en skattekraft som motsvarar 120–135 procent av rikets skattekraft. Det innebär att ca en tredjedel av dessa kommuners skatteintäkter tillförs i form av skatteutjämningsbidrag.

Inom regeringskansliet pågår f. n. en översyn av skatteutjämnningssystemet som syftar till att ytterligare betona de regionalpolitiska aspekterna.

Jag vill avslutningsvis också erinra om att regeringen nyligen föreslagit att riksdagen bemyndigar regeringen att ställa en ekonomisk garanti om ca 1,6 miljarder kr. för anordnande av olympiska vinterspel år 1994 i Östersund och Åre under förutsättning att Internationella olympiska kommittén beslutar förlägga spelen till dessa orter (prop. 1987/88: 24). Olympiska spel skulle självfallet betyda mycket även för den långsiktiga utvecklingen, inte minst vad gäller turism i detta område.

3.3 Förslag till åtgärder

Skrivelser med förslag till åtgärder för att främja utvecklingen i norra Sveriges inland har inkommit från kommuner, regionala myndigheter m. fl.

De förslag till åtgärder som redovisas i det följande syftar främst till att ge effekter på längre sikt. Åtgärderna har två huvudinriktningar.

Den *ena huvudinriktningen* innebär att medel föreslås för utbildningsinsatser på olika nivåer samt för teknik- och kompetensspridning. Genom att utbildningarna skall kunna bedrivas i delvis nya former och i samverkan mellan olika utbildningsanordnare ökar såväl tillgången som tillgängligheten till utbildning för regionens befolkning. Vissa orter i norra Sveriges inland präglas av en könsmässig snedfördelning bl. a. beroende på att framför allt de unga kvinnorna väljer att flytta från orter där de har svårigheter att få arbete. Aktiva insatser på t. ex. utbildningsområdet kan bidra till att bredda kvinnornas yrkesval och härigenom förbättra deras möjligheter på arbetsmarknaden.

För regionens näringsliv innebär satsningarna på utbildning att rekryteringen av kompetent arbetskraft underlättas. Tillsammans med de resurser för teknik- och kompetensspridning som föreslås, förbättrar det befintliga företags möjligheter att introducera och tillämpa ny teknik. Det gör företagen mindre sårbara och ökar deras konkurrenskraft. Dessa åtgärder förbättrar också förutsättningarna för att starta och utveckla nya företag.

Den *andra huvudinriktningen* avser åtgärder för att underlätta utvecklingen av näringar som har stor betydelse i regionen. Det gäller främst skogsbruket och den förädlingsindustri som är kopplad till detta. Genom åtgärder som syftar till att förbättra råvarutillgången och till ökad förädlingsgrad i sågverks- och trämanufakturindustrin bör det enligt min mening vara möjligt att ytterligare utveckla verksamheter som har naturliga förutsättningar och lång tradition i regionen.

Härutöver föreslås åtgärder på kommunikationsområdet samt insatser inom bl. a. vattenbruk, turism och kultursektorn.

Förslagen berör ett stort antal orter i norra Sveriges inland. I vissa fall berörs även stödjepunkter utanför denna region. Det gäller främst på utbildningsområdet där universitetet i Umeå och högskolan i Sundsvall/Härnösand föreslås tillföras vissa resurser. Även dessa är dock i huvudsak avsedda för insatser som bör gagna inlandet.

Jag skall här kortfattat redogöra för huvuddragen i förslagen.

För *kompetensutveckling* föreslås insatser om sammanlagt 78,5 milj. kr. Härav föreslås inom utbildningsdepartementets område 69 milj. kr. för insatser som berör flertalet utbildningsformer. Bl. a. föreslås resurser för förnyelse av teknisk utrustning inom gymnasieskolan, medel för utökad kommunal vuxenutbildning och för högskoleutbildning, huvudsakligen i form av decentraliserad utbildning och distansundervisning.

Vidare föreslås att medel anvisas för förstärkning av basresurserna vid högskolan i Östersund, för förstärkning av kontaktverksamheten m. m. vid högskolorna i Östersund och Sundsvall/Härnösand samt för förstärkning av forskningsresurserna inom informationsteknologiområdet vid Umeå universitet.

Inom industridepartementet föreslås 9,5 milj. kr. för bl. a. teknikspridning. Insatserna bör vara särskilt anpassade till förhållandena i inlandet. Samordning med vissa av de föreslagna utbildningsinsatserna bör kunna ske. Vissa medel föreslås vidare för forsknings- och utvecklingsverksamhet.

För utvecklingsinsatser inom *skogsbruket* samt *sågverks- och trämanufakturindustrin* föreslås sammanlagt 44 milj. kr. Insatserna består av:

- Ett treårsprogram för intensifierat skogsbruk i Västerbottens läns inland. Programmet syftar till ökad sysselsättning främst i glesbygd samtidigt som skogsindustrin kan tillföras mer råvara.
- Ett utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i Västerbottens, Jämtlands och Västerbottens län. Åtgärderna innefattar bl. a. utbildning, kvalitets- och produktutveckling, forskning och utveckling samt exportfrämjande insatser.
- Utbyggnad av Norra skogsinstitutet i Bispgården för att möjliggöra utbildning av fler skogstekniker.

På *kommunikationsområdet* föreslås 35 milj. kr. för investeringar i flygplatser som är av stor regionalpolitisk betydelse.

För att stärka *turistnäringen* i Västerbottensfjällen föreslås 7 milj. kr. för fjällparksprojektet i Hemavan. En utredning om förutsättningarna för en utbyggnad av turistnäringen i Klimpfjäll/Stekenjokkområdet har nyligen överlämnats till industridepartementet. Under förutsättning att det visar sig möjligt att realisera ett ekonomiskt bärkraftigt projekt är jag beredd att senare föreslå regeringen att bevilja upp till 25 milj. kr. i lokaliseringsbidrag från nu disponibla medel för att genomföra projektet.

På *mineralområdet* föreslås 3,5 milj. kr. för inrättandet av ett centralt nationellt borrhärnearkiv i Malå.

För att främja utvecklingen inom *vattenbruksnäringen* i norra Sverige föreslås 3 milj. kr. till insatser vid fiskeristyrelsens försöksstation i Kälåne.

För stöd till lokala *kulturprojekt* föreslås 4 milj. kr. Medlen avser insatser i Jämtlands och Västerbottens län.

Sammantaget innebär de föreslagna åtgärderna mycket betydelsefulla infrastrukturinsatser och näringslivsutvecklande aktiviteter i norra Sveriges inland.

4 Sammanfattning

Jag har i det föregående redovisat förslag till insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland. Problem och förutsättningar i de båda regionerna är olika, med i huvudsak långsiktigt svag utveckling i norra Sveriges inland och stora, i tiden koncentrerade, sysselsättningsförändringar i Bergslagen. Det senare innebär att särskilda resurser måste avsättas för att hjälpa och stödja de enskilda människor som berörs av strukturförändringar.

I övrigt föreligger betydande likheter i insatserna. Gemensamt är att aktiva insatser görs inom flera politikområden för att genom infrastrukturförbättringar och andra åtgärder skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt bärkraftigt och differentierat näringsliv.

Jag vill avsluta framställningen med att sammanfatta förslagen om ytterligare medel till insatser i berörda regioner så som de faller inom berörda departements områden.

	milj. kr.
– kommunikationsdepartementet	88,0
– utbildningsdepartementet	123,0
– jordbruksdepartementet	35,0
– arbetsmarknadsdepartementet	165,0
– industridepartementet	264,0
S:a	675,0

Därutöver kommer de insatser som berör Västerbottens läns inland med anledning av Stekenjokkgruvans nedläggning.

Statsråden Hulterström, Bodström, Göransson, Hellström, Lönnqvist, Thalén och Peterson anmäler här efter sina förslag och utvecklar närmare de åtgärder som hör till vederbörandes ansvarsområde. Anförandena och förslagen redovisas i underprotokollen för resp. departement.

Statsrådet Peterson avslutar:

Med hänvisning till vad jag och övriga statsråd har anfört hemställer jag att regeringen i proposition

förelägger riksdagen vad jag och övriga föredragande har anfört för de åtgärder eller de ändamål som föredragandena har hemställt om.

Regeringen ansluter sig till föredragandenas överväganden och beslutar att genom proposition förelägga riksdagen vad föredragandena har anfört för de åtgärder eller de ändamål som de har hemställt om.

Regeringen beslutar att de anföranden och förslag som redovisas i underprotokollen skall bifogas propositionen som bilagor enligt följande.

Kommunikationsdepartementet	Bilaga 1
Utbildningsdepartementet	Bilaga 2
Jordbruksdepartementet	Bilaga 3
Arbetsmarknadsdepartementet	Bilaga 4
Industridepartementet	Bilaga 5

Kommunikationsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 november 1987

Föredragande: statsrådet Hultström

Anmälan till proposition om särskilda regional-politiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Sjätte huvudtiteln

Inledning

Kommunikationsdepartementets verksamhetsområde innefattar transporter, meteorologi och hydrologi, geoteknik samt post- och telekommunikationer.

Transporter och kommunikationer har stor betydelse för den regionala utvecklingen. Inom regeringskansliet förbereds för närvarande en trafikpolitisk proposition. En av utgångspunkterna för detta arbete är att trafikpolitiken skall bidra till regional balans. I avvaktan på den trafikpolitiska propositionen redovisas i det följande förslag till vissa särskilda insatser som har stor betydelse för den regionala utvecklingen i de aktuella delarna av landet.

B. Vägvesende

B 3. Byggande av statliga vägar

Länsväg 233, Norra Finnfall—Kölsjön

Väg 233, den s. k. "Klotenvägen" är Ljusnarsbergs och norra delen av Örebro läns vägförbindelse mot Västerås och Mälardalen/Stockholm. Vägen har stor betydelse för de industri- och turistsatsningar som görs inom Ljusnarsbergs kommun. Den ca 80 km långa sträckan mellan Ljusnarsberg och riksväg 65 vid Ramnäs har en bra standard bortsett från ett avsnitt på 4 km mellan Norra Finnfall och Kölsjön, som är grusväg. Denna del har förutom att den inte är belagd dålig bärighet, vilket innebär att vägen under tjällossningsperioden är svårframkomlig och under vissa perioder avstängd för tyngre transporter. Från regionalpolitisk synpunkt är det därför enligt min mening angeläget att väg 233 på delen Norra Finnfall—Kölsjön snarast kan byggas om. Kostnaden för detta har beräknats till 8,0 milj. kr.

Länsväg 709, Loka—Kedjeåsen

Väg 709, den s. k. "Lokavägen" mellan Grythyttan och Karlskoga är den genaste vägförbindelsen mellan Hällefors och Karlskoga. Större delen av vägen har låg standard och bärighet. Grusvägssträckorna är under tjällossningsperioden avstängda för tung trafik då tillåten fordonsvikt är nedsatt till 4 ton. Jag anser att vägen bör byggas om till en belagd väg med god bärighet året runt. En sådan ombyggnad är i första hand angelägen för att förbättra Hälleforsbornas möjligheter att nå en alternativ arbetsmarknad i Karlskoga—Degerforsområdet samt för att underlätta tunga transporter mellan industrierna i Hällefors och Karlskoga.

Ombyggnad av väg 709 på avsnittet Loka brunn—Kedjeåsen har kostnadsberäknats till 45 milj. kr. i 1987 års prisnivå. Jag anser att 25 milj. kr. bör avsättas för ombyggnad av en första etapp av detta avsnitt.

Sammantaget anser jag således att för budgetåret 1987/88 33 milj. kr. bör tillföras anslaget Byggande av statliga vägar för att stärka de regionalpolitiska insatserna i Bergslagen.

Hemställen

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Byggande av statliga vägar* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 33 000 000 kr.

D 1. Investeringar i järnvägens infrastruktur

Kommunikationerna utgör en viktig del av de åtgärder som behövs för att förbättra näringslivets villkor inom Bergslagsregionen. Genom goda järnvägsförbindelser i Bergslagsregionen kan man bidra till att merutnyttja befintliga resurser och därigenom stärka regionens näringsliv.

Som ett led i detta bör bansträckan Kolbäck–Surahammar rustas upp för 16 milj. kr., vartill kommer bl. a. vissa broombyggnader på sträckan Tillberga–Ludvika för 4 milj. kr. Investeringsmedlen skall inte föras till statskapitalet.

Hemställan

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Investeringar i järnvägens infrastruktur* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

F. Luftfart

F 3. Bidrag till kommunala flygplatser m. m.

Stora avstånd inom landet och det ökande behovet av snabba transporter ger flyget i många fall en särställning i transportförsörjningen. Flygtrafiken på primärnätet, dvs. den tunga trafiken med jet-plan, ger i normalfallet en god nationell täckning. Under senare år har även det s. k. regionalflyget utvecklats snabbt. Med denna trafik har även mindre orter kunnat bindas samman med det nationella och internationella flygnätet.

Regionala önskemål om att etablera flygtrafik har också resulterat i ett ökat intresse från kommuners sida att bygga nya flygplatser och även bygga ut befintliga. Med hänsyn till att det i stora delar av landet finns tillräcklig flygplatskapacitet finns det inte något generellt motiv från statens sida att genom bidrag stimulera till ytterligare investeringsinsatser. Flygplatsdriften går dessutom normalt med underskott vilket är ett ytterligare skäl för försiktighet beträffande investeringar på flygplatsområdet.

Luftfartsverkets utredning om sekundärtrafiken i södra Sverige (SLUSS87) visar att södra Sverige är väl täckt av flygplatser som är tekniskt/operativt möjliga att trafikera med regionalflyg. Jag anser mot den bakgrunden att möjligheterna till bidrag från statens sida bör inriktas mot områden där särskilda regionalpolitiska motiv finns för selektiva stödinsatser på flygplatssidan.

På statsbudgeten för budgetåret 1987/88 togs ett nytt anslag upp på 15 milj. kr. avseende regionalpolitiskt stöd till huvudmännen för kommunala flygplatser i skogslänen. Från anslaget kan bidrag utgå till Borlänge, Gällivare och Kramfors flygplatser samt till övriga kommunala flygplatser i

skogslänen med regionalt betydelsefull linjetrafik. Av det totala beloppet har 10 milj. kr. avsatts för bidrag till drift av flygplatser. Resterande belopp efter avdrag för 600 000 kr. till det s. k. Sveg-flyget disponeras för bidrag till i första hand investeringar i befintliga flygplatser i skogslänen.

Utöver de 15 milj. kr. som anvisats för bidrag till kommunala flygplatser m. m. för innevarande budgetår, varav 10 milj. kr. reserverats för bidrag till drift, bör ytterligare 35 milj. kr. engångsvis anvisas för bidrag till enbart investeringar. Efter samråd med chefen för industridepartementet ser jag det som naturligt att dessa medel i första hand utnyttjas för bidrag till flygplatsinvesteringar i Norrlands inland. Det bör då gälla sådana fall där behovet av en flygplats är av regionalpolitiskt stor betydelse och där flygplatsen som sådan har en roll som matarflygplats till primärnätet. Ett projekt som aktualiserats i olika omgångar är en flygplats i Arvidsjaur. Genom att ett större belopp kan ställas till förfogande för bidrag till en enskild investering bör samtidigt i förekommande fall det ekonomiska ansvaret för driften av flygplatsen och för själva trafiken åvila lokala och regionala intressenter.

Det belopp som jag förordar för riktade investeringsinsatser på flygplatsområdet bör kunna utnyttjas under en treårsperiod.

Hemställan

Med hänsyn till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen

att till *Bidrag till kommunala flygplatser m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag på 35 000 000 kr.

Utbildningsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 november 1987

Föredragande: statsrådet Bodström såvitt avser utbildning och forskning.
statsrådet Göransson såvitt avser kultur.

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Åttonde huvudtiteln

Chefen för utbildningsdepartementet, statsrådet Bodström, anför

1 Utbildning och kultur i ett regionalpolitiskt perspektiv

Vid min anmälan i detta avsnitt har jag samrått med statsrådet Göransson.

Flera av de svenska utbildningsreformerna under de senaste decennierna har inneburit en systematisk, regional spridning av utbildningsresurserna. En allt större del av barnen, ungdomarna och de vuxna har fått möjligheter till utbildning på eller nära sina hemorter.

Grundskolereformen innebar, sedd i detta perspektiv, att ett stort antal orter, som i det tidigare skolsystemet saknade realskola, fick högstadieskolor.

Gymnasieskolan har byggts ut i alla delar av landet. Särskilda åtgärder har vidtagits för att även kommuner med litet elevunderlag skall kunna erbjuda ungdomarna ett så varierat utbildningsutbud som möjligt. Som exempel kan nämnas att de yrkesinriktade linjerna i många fall arrangeras i s. k. B-form. Detta betyder att elever från första och andra årskurserna av en studieväg undervisas gemensamt. För gymnasieskolans teoretiska linjer har flera kommuner s. k. alternativa eller samordnade timplaner för gymnasieskolans teoretiska linjer. Dessa timplaner har tillkommit för att göra det möjligt att, till en rimlig kostnad, erbjuda utbildning på dessa linjer även i glesbygdskommuner.

Jag avser att snarast initiera en översyn av de särskilda timplanerna för att utbildning skall kunna erbjudas även fortsättningsvis om elevunderlaget minskar ytterligare.

Kommunal vuxenutbildning (komvux) växte kraftigt under 1970-talet. Tidigare fanns det vuxengymnasier på ett trettio-tal orter. De flesta låg i större städer. Tillväxten under 1970-talet innebar dels att verksamheten spreds även till mindre orter, dels att komvux utvidgades till att gälla inte bara teoretiska ämnen utan också yrkesutbildning. Under 1980-talet har

verksamhet omfördelats från de största till mindre och medelstora kommuner. Numera finns komvux i alla kommuner i landet. Sammanlagt deltar drygt 160 000 personer årligen i komvuxutbildning. Mellan hälften och två tredjedelar av verksamheten är förlagd till andra, mindre orter än de gamla vuxengymnasierna.

Statens skolor för vuxna (SSV) är ett komplement till komvux. Utbildningen anordnas som distansundervisning. SSV har speciellt ansvar för utbildning i mindre vanliga ämnen. De skall också pröva nya utbildningar för bl. a. glesbygdens behov och för nya näringsgrenar.

Även andra typer av vuxenutbildning visar en påfallande jämn geografisk spridning. Många glesbygdsområden visar upp ett större deltagande i studiecirklar än vad storstadsområdena gör. Folkhögskolorna är ofta förlagda till glesbygdsområden. Skolan bedriver inte bara verksamhet för sina internatelever utan den är oftast också en viktig bas för kulturlivet på orten.

Under det senaste årtiondet har nya högskolor upprättats. En omfattande komplettering och förändring av utbildningsutbudet har skett. Som jag framhöll i 1987 års budgetproposition har utbildningsutbudet breddats vid högskolan i Östersund. Vid högskolan i Sundsvall/Härnösand har bl. a. den tekniska utbildningen förstärkts. Vid universitetet i Umeå och vid högskolan i Luleå har ytterligare resurser för utbildning och forskning tillkommit. I Bergslagen har flera nya högskoleutbildningar etablerats, några av dem inom ramen för projektet "Bergslagens tekniska högskola".

Utbildning är en viktig drivkraft i samhällsutvecklingen. I regioner med negativ befolkningsutveckling och ogynnsam yrkesstruktur är emellertid andelen arbetstagare med kort utbildning fortfarande stor. De långtidsutbildade är få. Av de personer som måste söka sig till andra orter för att få utbildning är det få som återvänder till sin hembygd efter avslutad utbildning. Detta är givetvis ett resultat av ett samspel under en längre tid mellan arbetsmarknadens efterfrågan på arbetskraft och utbudet av utbildade.

Brist på utbildad arbetskraft är ofta ett hinder för utveckling av näringslivet vid nyetableringar och expansion. Lokalisering av gymnasieutbildning, komvux och högskoleutbildning till en ort kan medverka till att ett negativt mönster bryts. Utbildningen har betydelse inte bara för tillgången på kvalificerad arbetskraft utan också allmänt för bygdens liv och tilltron till en utveckling.

Möjligheterna till fortbildning och vidareutbildning blir allt viktigare. För allt fler arbeten krävs mer kunskaper. Samtidigt minskar kunskapernas och färdigheternas livslängd. I allt mindre utsträckning blir det möjligt att klara ett helt yrkesliv på den utbildning man fått i ungdomsåren. Återkommande utbildning och livslångt lärande blir en nödvändighet. För den enskilde blir möjligheterna till fortbildning och vidareutbildning ofta ett villkor för att kunna bibehålla och stärka ställningen i arbetslivet. Närhet till utbildningen är ofta en förutsättning för att den enskilde skall kunna ta del av den.

Under senare år har särskilda insatser gjorts för att tillfälligt förstärka den reguljära forsknings- och utbildningsorganisationen. Våren 1983 beslutades det om förstärkningar inom gymnasieskola, högskola och forskning

samt vuxenutbildning för att främja utvecklingen i Norrbotten (prop. 1982/83: 12, UbU 21, 24, 31 och 32, rskr. 290, 311, 379 och 380). Budgetåret 1984/85 anvisades särskilda medel för forskning och utveckling vid universitetet i Umeå, högskolan i Luleå och Kiruna geofysiska institut (numera institutet för rymdfysik) samt för utbildning i Malmfälten (prop. 1984/85: 115, AU 13, rskr. 354).

För Bergslagens del har riksdagen anvisat medel för bl. a. utbildningsinsatser inom gymnasieskola och högskola (prop. 1985/86: 125, bil. 8, AU 13, rskr. 290). Med stöd av bl. a. dessa medel har utbildningsprogrammet "Bergslagens tekniska högskola" startats. Det bygger på samverkan mellan högskolorna i Karlstad, Eskilstuna/Västerås, Falun/Borlänge, Gävle/Sandviken och Örebro samt universitetet i Uppsala och omfattar utbildning på linjer och kurser under budgetåren 1986/87–1988/89. Som ett resultat av detta samarbete kommer en utbildning av civilingenjörer att starta vid universitetet i Uppsala hösten 1988. De avslutande delarna av denna utbildning kommer att förläggas också till högskolorna i Falun/Borlänge och Gävle/Sandviken.

Åtgärder av det slag som jag nu har angett har inneburit att utbildnings- och forskningsorganisationen under en begränsad period kunnat intensifiera sin verksamhet i särskilt utsatta regioner. I några fall har tillfälliga resurser, som snabbt kunnat sättas in, sedermera kunnat permanentas bl. a. genom omprioriteringar av befintliga utbildningsresurser. Detta har huvudsakligen gällt högskoleutbildningen.

I den statliga kulturpolitiken har under ett drygt årtionde den regionala kulturverksamheten prioriterats. Uppbyggnaden av regionala institutioner såsom teatrar, orkestrar, museer och länsbibliotek har stimulerats med påtaglig framgång. Uppbyggnaden har skett i medvetande om den betydelse som ett vitalt kulturliv och en god kulturmiljö har för varje enskild region. Sådana tillgångar är viktiga när det gäller etableringar inom näringslivet och rekrytering av personal samt för en väl fungerande demokrati. De kan också ge en bas inom servicenäringar och turism. Satsningar inom kultursektorn ger ofta även i ett avgränsat ekonomiskt perspektiv en god utdelning. Dessa insatser har dock i första hand kommit länshuvudstäderna till godo. Det är viktigt att kulturverksamheten också når utanför länens huvudorter.

Chefen för industridepartementet har inledningsvis redogjort för behovet av ytterligare insatser för att dels motverka de negativa effekterna i vissa delar av Bergslagen av förestående förändringar inom främst SSAB Svenskt Stål AB, dels förstärka infrastrukturen i norra Sveriges inland. Han ämnar senare återkomma till regeringen med förslag till insatser i Norrbottens län. Mina förslag är avsedda att förstärka den reguljära verksamheten på utbildningens och forskningens område. För utrustning samt teknik- och ekonomiservice inom gymnasieskolan beräknar jag 25 milj. kr. och för utbildning av yrkeslärare 3 milj. kr. För utbildning inom komvux, SSV och högskolan beräknar jag sammanlagt 62,5 milj. kr. För kontaktverksamhet m. m. vid högskolor i Bergslagen och Norrland beräknar jag 4,6 milj. kr. och för informationsteknologisk forskning vid universitetet i Umeå 2,4 milj. kr.

För högskolorna i Falun/Borlänge och Östersund aviserar jag dessutom permanenta förstärkningar. För vissa kostnader i ett inledningsskede för dessa förstärkningar beräknar jag sammanlagt 18,5 milj. kr.

Statsrådet Göransson förordar att särskilda resurser avsätts för att i försöksverksamhet i Bergslagen och i Jämtlands län stimulera lokal och regional kulturverksamhet. Också Ramsele i Västernorrlands län berörs av förslagen. Satsningarna på kulturprojekt m. m. omfattar sammanlagt 7 milj. kr.

Sammantaget innebär förslagen att gymnasieskolan, högskolan och vuxenutbildningen samt kulturområdet tillfälligt förstärks med 123 milj. kr., varav 50 milj. kr. för Bergslagen och 73 milj. kr. för norra Sverige.

Jag övergår nu till att närmare beskriva de förstärkningar som bör ske.

2 Utbildningsområdet

2.1 Gymnasieskolan

Som jag tidigare har anfört har gymnasieskolan byggts ut i alla delar av landet. Skolorna i norra Sveriges inland har ofta ett litet elevunderlag. Folkmängden har minskat under 1980-talet och man går nu in i en period med minskande ungdomskullar. Detta gör att exempelvis skolorna i Strömsund, Härjedalen och Åre inför 1990-talet har ett elevunderlag på färre än 200, räknat som antalet 16-åringar.

Det är angeläget att gymnasieskolorna i norra Sveriges inland och i de berörda delarna av Bergslagen kan finnas kvar och utvecklas.

Statsbidrag till utrustning utgår när en ny utbildning inom den teknisk-industriella eller teknisk-naturvetenskapliga sektorn införs i en kommun eller då en befintlig utbildning utökas. Bidrag kan också utgå då vissa specialkurser och påbyggnadsutbildningar nyinrättas. Denna typ av statsbidrag – startbidrag – utgår endast till en del av anskaffningskostnaden. När nya moment som kräver ny utrustning införs i kursplanen kan kompletteringsbidrag utgå med ett av SÖ fastställt schablonbelopp.

Kommunerna bär ansvaret för underhåll och förnyelse av utrustning. Den tekniska utvecklingen leder till att utrustningen för den tekniska och yrkestekniska utbildningen i gymnasieskolan snabbt blir föråldrad. Många kommuner har svårigheter att avsätta tillräckliga medel för att hålla utrustningen i skolorna modern. Det är viktigt att de studerande får en utbildning, som är anpassad till den tekniska utvecklingen i näringslivet och att de får lära sig använda modern teknik. För företagen i kommunerna innebär det en kompetenshöjning att kunna anställa personal, som har kunskap om nya metoder och ny utrustning.

Verkstadsteknisk linje finns på så gott som samtliga gymnasieskolor. Kostnaderna för utrustning är här mycket stora. Flera kommuner behöver exempelvis byta ut förslitna konventionella maskiner och nyanskaffa en eller flera numeriskt styrda maskiner. Jag räknar med att flera kommuner i de nu aktuella områdena behöver förnya sin utrustning. Något generellt statsbidrag finns inte för detta ändamål. Jag anser dock att särskilda medel bör kunna utgå här till.

El-teleteknisk linje och livsmedelsteknisk linje är exempel på utbildningar, som har betydelse för spridningen av ny teknik respektive för turistnäringen i en region. Dessa utbildningar är eftersökta. I hela landet är det närmare 1 350 16- och 17-åringar, som har dem som sitt förstahandsval men inte kommer in. Många kommuner tvekar att inrätta fler klasser på dessa linjer, eftersom utrustningen är mycket dyr och anskaffningskostnaderna endast delvis bestrids med statsbidrag. Bidrag för hela anskaffningskostnaden bör kunna utgå till kommuner, där efterfrågan på utbildning är stor och den kan bedömas ha särskild regionalpolitisk betydelse.

Gymnasieskolans främsta uppgift är att utbilda ungdomar. På skolorna finns dock såväl kunskap som utrustning som kan bli en värdefull resurs för näringslivet. I samverkan med de regionala utvecklingsfonderna och länsstyrelserna har ett intressant samarbete utvecklats mellan skola och näringsliv på många håll i landet. Mindre företag erbjuds att utnyttja skolans resurser. Företagens personal kan få utbildning genom skolan. Skolans lärare och elever kan utföra sådana uppgifter för företagen som skolans utrustning lämpar sig väl för. Detta samarbete har blivit ett viktigt inslag i strävandena att sprida ny teknik till företagen. Eleverna i gymnasieskolan får kontakt med näringslivet och de får arbeta med realistiska och intressanta uppgifter.

Denna typ av teknikerservice har hittills endast förekommit vid skolor med årskurserna 3 och 4 på teknisk linje. Jag har erfarit att teknikerserviceverksamhet bedrivs i exempelvis Borlänge, Östersund och Lycksele. Samarbetet har för såväl skola som arbetsliv givit så goda resultat att det bör breddas att omfatta även den tekniskt inriktade yrkesutbildningen. Små företag bör kunna vända sig till gymnasieskolan och få hjälp med exempelvis materialprovning, prototyp-tillverkning och ritningskonstruktion. Företagens personal bör kunna få utbildning i hantering av datoriserade system, numeriskt styrda maskiner m. m.

Även inom den ekonomiska sektorn bör skolan kunna hjälpa till med uppgifter som offert- och fakturaskrivningar, korrespondens på främmande språk m. m.

Teknik- och ekonomiserviceverksamhet bör kunna komma till stånd på fler orter framför allt i norra Sveriges inland. Jag beräknar medel för att stödja en utveckling i denna riktning.

Gymnasielärarna i tekniska och yrkestekniska ämnen spelar en viktig roll i dessa sammanhang. Deras kunskaper blir föråldrade och behöver anpassas till den nya tekniken. I samband med översynen av den gymnasiala yrkesutbildningen undersöktes behovet av fortbildning för bl. a. yrkeslärarna. Överensstämmelsen mellan behovet och utbudet av fortbildning visade sig dålig. Även om det finns ett utbud, kan det vara svårt för kommunerna att lösa vikariefrågan. Distansundervisning och andra okonventionella metoder att lösa fortbildningsbehovet bör prövas. Både högskolan och andra utbildningsanordnare bör kunna komma i fråga. Jag beräknar medel för ändamålet.

Åtgärder av det slag jag nu har föreslagit bör medverka till att gymnasieskolorna skall kunna finnas kvar och utvecklas i de berörda områdena.

Gemensamt för praktiskt taget alla kommunerna i de aktuella områdena är att en stor andel av invånarna har kort utbildning. Det innebär att de ofta har svårt att klara en omställning i arbetslivet eller utbildning för ett nytt yrke. Huvuddelen av komvux verksamhet består i att ge kompetensinriktad teoretisk utbildning av grundläggande karaktär. Sådan utbildning är värdefull och ofta nödvändig som grund för en mera kvalificerad yrkesutbildning av det slag som arbetsmarknaden i dag främst efterfrågar.

Komvux kan också erbjuda direkt yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå av samma slag som i gymnasieskolan. Därutöver finns det yrkeskurser som saknar motsvarighet inom gymnasieskolan. Sådana kurser får godkännas regionalt av respektive länsskolnämnd och användas på försök under i regel ett år. Det innebär att nya för den egna orten eller regionen speciellt avpassade utbildningar snabbt kan tas fram och genomföras. Utbildningen kan erbjudas både som heltids-, deltid- och fritidsstudier.

Verksamheten i komvux planeras och organiseras av varje kommun själv inom ramen för de undervisningstimmar som kommunen tilldelas av länsskolnämnden. I mindre kommuner och i glesbygdskommuner är det ofta svårt att erbjuda utbildning i annat än de vanligaste ämnena och inom enstaka yrkesområden. Genom att utnyttja SSV:s distansundervisning kan även mindre vanliga ämnen studeras.

Utbildning av vuxna kan effektivt bidra till utvecklingen av en region och dess näringsliv. För att förbättra förutsättningarna för sådana insatser bör de berörda regionerna tillfälligt få utöka komvux verksamhet. Även SSV bör kunna få del av utökningen. De nya undervisningstimmarerna bör inte fördelas jämnt på kommunerna efter någon schablonmetod. De bör i stället i huvudsak användas som inslag i projekt som syftar till att utveckla en ort eller en region. Såväl kommuner som regionala myndigheter kan ta initiativ till sådana projekt. Ofta kan det vara en fördel om de aktuella utbildningsinsatserna görs i samverkan mellan komvux och andra utbildningsanordnare. Jag återkommer till denna fråga.

2.3 Högskoleutbildningen

Betydande resurser anslås redan i dag till fortbildning och vidareutbildning inom ramen för de reguljära anslagen till högskoleutbildning. Möjligheten att få del av denna utbildning kan dock begränsas av avståndet till utbildningsorten. Svårigheterna att t. ex. genom decentraliserad utbildning tillgodose de skilda utbildningsbehov som kan finnas i en glesbygd är också stora.

Ytterligare medel behöver nu anvisas för insatser inom de utsatta regionerna. Dessa insatser bör kunna planeras så att de verksamt kan bidra till att öka kompetensen hos dem som har en bristfällig utbildning för arbetsmarknadens behov. Resurserna bör huvudsakligen användas för kurser. Innehållet bör i stor utsträckning kunna inriktas mot områden, som är intressanta för den framtida utvecklingen inom regionerna. Kurser som mera allmänt är ägnade att stärka människors förmåga bör emellertid också kunna komma i fråga.

Det är viktigt att utbildningen anordnas så att den blir lätt tillgänglig för dem som bor i de utsatta regionerna. Universitetet i Umeå har föreslagit en utveckling av distansundervisningen så att sociala och geografiska hinder för deltagande i högskoleutbildning överbryggas. Universitetet har därför startat ett projekt, där distansundervisningen skall utvecklas innehållsmässigt, metodiskt och organisatoriskt. Organisatoriskt skall verksamheten utvecklas i samarbete med kommuner i glesbygden. Dessa inrättar lokala studiecentra, där de studerande kan få stöd och hjälp i olika avseenden. Universitetet har begärt medel för utveckling av ny teknik och för bidrag till investering i viss datorutrustning i lokala studiecentra. Medel har också begärts för försöksvis drift under tre år av kurser inom ekonomi, teknik och språk samt kommunikation. Försöken avses pågå i bl. a. Lycksele, Storuman, Vilhelmina, Sveg och Strömsund.

Förslaget är enligt min mening mycket intressant och kan verksamt bidra till att de som bor i glesbygd kan få bättre utbildningsmöjligheter. Jag beräknar medel för denna verksamhet. Chefen för industridepartementet kommer senare att föreslå att också 5 milj. kr. av regionalpolitiska medel får användas för detta ändamål. Förslaget med lokala studiecentra är ett exempel på lokal samverkan, som jag ser som viktig och nödvändig. Jag återkommer till denna fråga senare.

Högskolorna i Gävle/Sandviken och Eskilstuna/Västerås har också presenterat förslag till utveckling av distansundervisning i syfte att nå nya grupper. Jag räknar med att de erfarenheter och kunskaper som det planerade projektet i Umeå ger också kan tillgodogöras andra högskolor.

I budgetpropositionen 1987 (prop. 1986/87: 100, bilaga 10, s. 242) räknade jag, efter samråd med statsrådet Peterson, med att kostnaderna för civilingenjörsutbildningen i materialteknik inledningsvis skulle bestridas med regionalpolitiska medel i anslutning till insatser i Bergslagen. Jag beräknar medel med anledning av detta (10 milj. kr.).

2.4 Samverkan mellan gymnasieskola, vuxenutbildning och högskola

De insatser som jag föreslår är, som jag tidigare har understrukit, ägnade att förstärka den reguljära verksamheten inom respektive utbildningsorganisationer. Samlade insatser bör kunna göras för att få goda resultat. Vidare bör insatserna komplettera och stödja varandra. Jag förordar att resurserna får disponeras under en period om minst tre och högst fem år. Detta bör enligt min mening medföra att en noggrann och omsorgsfull planering kan föregå dispositionen av medlen. I en sådan planering bör det också ingå inventering av utbildningsbehov och uppsökande verksamhet.

Förslagen om förnyelse av utrustningen inom gymnasieskolan bör ha stor betydelse för komvux och för högskoleutbildning i decentraliserad form eller som distansundervisning samt för SSV:s distansundervisning.

Behörighet för högskoleutbildning kan nås på olika vägar. Det tekniska basåret i högskolan är avsett att ge förkunskaper åt studerande som saknar behörighet i vissa för en högskoleutbildning viktiga ämnen, t. ex. fysik. Utbildningen i ett sådant ämne kan ges inom ramen för en aktuell högskoleutbildning. Ett alternativ är att skaffa sig behörighet genom att komplet-

tera sin utbildning i gymnasieskolan, komvux eller SSV. Genom samverkan mellan gymnasieskola, komvux och högskola bör det vara möjligt att pröva nya smidiga former för att ge studerande i glesbygd behörighet för högskolestudier.

Folkhögskolan kan i vissa fall ha bättre förutsättningar än andra skolformer att genomföra en utbildning. Det bör då finnas möjlighet att anordna den som uppdragsutbildning vid en sådan skola. Möjligheterna till samverkan i olika former med SSV, i synnerhet skolan i Härnösand, bör också tas till vara.

De planer som universitetet i Umeå redovisar bygger, som jag tidigare har angivit, på etablering av lokala studiecentra i samverkan med kommuner. De förstärkningar som jag har presenterat för gymnasieskolan och komvux bör också kunna underlätta och stödja satsningarna på högskoleutbildning. Det bör vara möjligt att med hjälp av de samlade resurserna driva projekt, som är gemensamma för olika utbildningsformer och som syftar till att på ett smidigt och effektivt sätt ge befolkningen i glesbygd en utbildning som är anpassad efter deras behov och önskemål. Projekt av detta slag bör kunna ge erfarenheter för framtiden av utbildningsinsatser i särskilt utsatta regioner.

En balanserad regional utveckling förutsätter att såväl kvinnor som män får en utbildning som ger möjlighet till arbete i de aktuella regionerna. Särskilda insatser bör göras för att stärka kvinnornas ställning på arbetsmarknaden och för att bryta de könsbundna studievalen. Utbildning som ger behörighet för högskolestudier i ekonomi och teknik är exempel på sådana insatser.

De belopp som jag i det följande beräknar för utbildning m. m. inom olika områden bör i första hand ses som beräkningspunkter. Vilka resurser som slutligen anvisas för olika ändamål får bli beroende av vilka förslag som kommer fram och hur väl de svarar mot de syften som regeringen redovisar i denna proposition. När det gäller t. ex. utrustningen inom gymnasieskolan räknar jag med att bidrag via länsskolnämnderna fördelas till berörda kommuner. För komvux och högskoleutbildningens del räknar jag med att kommuner, länsstyrelser och länsskolnämnder samt berörda högskolor i samverkan arbetar fram förslag. Även SSV i Härnösand bör, som jag tidigare anfört, kunna medverka och få del av resurstillskottet. Bergslagsdelegationen bör även ta aktiv del i planeringen när det gäller insatserna i Bergslagen. I några fall har förslag redan presenterats, såsom för den tidigare nämnda distansundervisningen. Jag avser att återkomma till regeringen när det gäller dispositionen av medlen.

Följande preliminära fördelning av insatserna inom olika områden i respektive region ligger till grund för mina beräkningar.

Ändamål	Bergslagen milj. kr.	Norra Sverige milj. kr.
Utrustning inom gymnasieskolan samt teknik- och ekonomiservice inom gymnasieskolan	5	20
Fortbildning av yrkeslärare	1	2
Utbildning för högskolekompetens	1	3
Utbildning inom komvux och SSV	5	10
Utbildning inom högskolan	7,5	26
	19,5	61

2.5 Basorganisationen vid högskolorna i Falun/Borlänge och Östersund

Jag har redan inledningsvis framhållit att utbyggnaden av undervisningsväsendet under de senaste decennierna har haft stor regionalpolitisk betydelse. De tillfälliga insatser inom utbildningsområdet som jag nu har förordat är inte nog för att på lång sikt ge människorna i dessa områden reella valmöjligheter när det gäller utbildning och förvärvsarbete. Jag förordar därför att utbildningsorganisationen vid högskolorna i Falun/Borlänge och Östersund förstärks också i ett mera långsiktigt perspektiv.

Utbildning på ekonomlinjens basblock ges i dag vid dessa högskolor. Antalet nybörjarplatser vid högskolan i Falun/Borlänge är 60 och vid högskolan i Östersund 30. Om de studerande vill fortsätta sina studier till en fullständig ekonomutbildning, är de hänvisade till universiteten i Uppsala respektive Umeå. Det är enligt min mening viktigt att de studerande kan erbjudas en fullständig ekonomutbildning i Borlänge och Östersund. Detta underlättar möjligheterna för dem att stanna kvar och bidra till att förstärka kompetensen i regionen. För högskolan i Falun/Borlänge bör utbildningen avse 30 studerande. Erfarenheterna får visa om möjligheterna att anordna olika inriktningar eller valmöjligheter inom ekonomlinjen kan motivera att fullständig utbildning vid högskolan senare kan erbjudas samtliga 60 studerande.

Utbildning på turismlinjen ges vid båda högskolorna. Efterfrågan på denna utbildning är mycket stor. De som hittills gått igenom motsvarande utbildning har utan svårighet fått anställning inom branschen. Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) har i sin anslagsframställning föreslagit att fler nybörjarplatser anordnas också för att stärka utbildningsorganisationen vid de nu aktuella högskolorna. Utbildning för ytterligare 20 nybörjarplatser på turismlinjen bör därför anordnas vid högskolan i Falun/Borlänge och för 30 nybörjarplatser vid högskolan i Östersund.

I budgetpropositionen 1987 behandlade jag frågan om samverkan inom ingenjörsutbildningen och föreslog att vissa ytterligare resurser skulle anvisas för påbyggnadsutbildning på årskurs 4 på gymnasieskolans tekniska linje. Riksdagen biföll förslaget (prop. 1986/87: 100, bil. 10, UbU 21, rskr. 219). En arbetsgrupp inom utbildningsdepartementet har lagt fram förslag till försöksverksamhet budgetåret 1988/89 med förstärkt ingenjörsutbildning i samverkan mellan gymnasieskola och högskola. Förslaget innebär bl. a. att tekniska kurser om 40 poäng anordnas i Borlänge och Ludvika. Sådana kurser kan enligt min uppfattning verksamt bidra till att förstärka

den tekniska kompetensen på dessa orter och de bör därför komma till stånd.

Jag avser att återkomma till nu nämnda frågor i budgetpropositionen för budgetåret 1988/89.

Enligt vad jag har erfarit avser chefen för kommunikationsdepartementet att föreslå regeringen att lägga fram en trafikpolitisk proposition. Han kommer därvid att förorda inrättande av en ny statlig myndighet inom järnvägsområdet – statens banverk – med förläggning av huvudkontoret till Borlänge. Under förutsättning att riksdagen godkänner detta förslag och mot bakgrund av att vägverkets huvudkontor sedan tidigare är lokaliserat till Borlänge bör teknisk utbildning anordnas vid högskolan med en inriktning som är av betydelse för dessa myndigheters verksamhetsområden. Ingenjörsutbildning i produktion och underhåll av vägar och banor bör således kunna anordnas vid högskolan. Utbildningen bör i varje fall i ett inledningsskede drivas som lokal linje. Jag avser att återkomma till regeringen i fråga om planeringen av en sådan utbildning.

Även i övrigt finns det anledning att permanent förstärka utbildningen vid de nu nämnda högskolorna. Den närmare utformningen av denna förstärkning bör dock övervägas ytterligare i anslutning till kommande anslagsframställningar.

Jag beräknar 14,5 milj. kr. för högskolan i Falun/Borlänge avseende kostnader i ett inledningsskede för de förstärkningar jag planerar. Motsvarande kostnader för högskolan i Östersund beräknar jag till 4 milj. kr.

3 Kontaktverksamhet m. m.

Inledningsvis har jag givit en bild av de förändringar, som högskolorna i de nu aktuella områdena för närvarande genomgår. Förväntningarna på dem från det omgivande samhället, näringsliv, förvaltning, organisationer och enskilda människor är stora. De behöver kunna möta högt ställda krav på egen förmåga och på kontakt med forskning och högre utbildning vid universiteten och internationellt.

En förutsättning bland andra för att högskolorna skall kunna möta dessa krav är att lärarna är forskarutbildade. Bara en fjärdedel av de fast anställda lärarna vid de mindre högskolorna har emellertid avlagt doktorsexamen.

En angelägen åtgärd synes mig därför vara att ge dem möjligheter att stödja forskarutbildning av sina lärare. Högskolorna bör också få möjligheter att ytterligare utveckla sina kontakter med universitet och forskande högskolor inom och utom landet.

Nya och mera okonventionella metoder bör prövas i de syften, som jag nu har angivit. Jag beräknar för budgetåren 1987/88–1989/90 4,6 milj. kr. för dessa ändamål att fördelas till högskolorna i Eskilstuna/Västerås, Falun/Borlänge, Gävle/Sandviken, Örebro, Karlstad, Sundsvall/Härnösand och Östersund.

4 Informationsteknologisk forskning vid universitetet i Umeå

Universitetet i Umeå, högskolan i Luleå och institutet för rymdfysik i Kiruna har tidigare anvisats särskilda medel med regionalpolitiska motive-ringar. Universitetet i Umeå har med hjälp av dessa medel kunnat bygga upp kompetens inom bioteknikområdet. Högskolan i Luleå har utvecklat sin informationsteknologiska forskning och institutet för rymdfysik har kunnat vidga den rymdteknologiska forskningen.

Regeringens senaste proposition om forskning (prop. 1986/87: 80) inne-bar kraftigt ökade resurser för såväl universitetet i Umeå, högskolan i Luleå som institutet för rymdfysik i form av såväl allmänna basresursför-stärkningar som satsningar på särskilda områden, bl. a. bioteknik vid uni-versitetet i Umeå.

Forskningsresurserna inom informationsteknologiområdet finns endast i mycket begränsad omfattning i den norra delen av Sverige. Mot denna bakgrund föreslog regeringen i forskningspropositionen att en professur i datalogi skulle inrättas vid universitetet i Umeå den 1 juli 1989 samt att för forskning inom området 1 milj. kr. skulle anvisas universitetet i Umeå och 1,6 milj. kr. högskolan i Luleå. Riksdagen biföll förslagen men anförde samtidigt att regeringen skulle återkomma till riksdagen med förslag i syfte att minska den regionala obalansen mellan norra och södra Sverige (UbU 26, rskr. 282).

Den forskning inom informationsteknologi som i dag finns i övre Norr-land bedrivs huvudsakligen vid högskolan i Luleå. En begränsad verksam-het inom området finns vid universitetet i Umeå.

Informationsteknologisk forskning bedrivs främst vid teknisk fakultet. Någon sådan finns inte vid universitetet i Umeå. Den forskning inom området som bedrivs vid universitetet hänför sig till de matematisk-na-turvetenskapliga och samhällsvetenskapliga fakulteterna.

Innan ställning tas till den närmare utformningen av ytterligare insatser av mer permanent natur är det enligt min mening angeläget att med hjälp av tillfälligt anvisade medel få pröva hur kompetensen inom informationstek-nologiområdet vid universitetet i Umeå bäst kan tas tillvara och vidare-utvecklas. En tillfällig medelförstärkning bör tillsammans med de tillskott som följer av forskningspropositionen ge goda möjligheter att vidga den projektorganiserade verksamheten inom området med stöd också från forskningsråd och sektorsorgan.

Jag föreslår att 2,4 milj. kr. anvisas universitetet i Umeå för informa-tionsteknologisk forskning. Medlen bör disponeras intill utgången av bud-getåret 1988/89. Därefter bör en redovisning lämnas av erfarenheter av verksamheten samt förslag i fråga om vilka fortsatta åtgärder som kan erfordras för att bibehålla och utveckla forskningskompetensen inom in-formationsteknologi vid universitetet.

Statsrådet Göransson anför

Olika former av kulturarbete på en krisdrabbad ort har i många fall kunnat medverka till ny tillförsikt och framtidstro. Det engagemang och den skaparglädje som kan utvecklas i sådana sammanhang bör ses som en viktig tillgång. Lokalt förankrade försök att utveckla s. k. kulturturism har t. ex. i flera fall givit goda och ibland oväntade resultat. Det finns en rad uppmuntrande exempel runt om i landet på hur olika initiativ kunnat utvecklas med en kulturell sevärdhet eller en annan attraktion som bas. En grund för fortsatt utvecklingsarbete i denna riktning har för Bergslagens del lagts genom det forsknings-, utvecklings- och verksamhetsprojekt Kulturens roll i Bergslagen, som drivs av regionstyrelsen för Uppsala högskoleregion i samverkan med bl. a. berörda myndigheter.

Jag har också noterat de särskilda ansträngningar som gjorts i Jämtlands län, där kommunerna i samverkan med bl. a. läns museet tagit till vara de lokala kultur- och naturtillgångarna i satsningar på att stärka turismen som basnäring i länet. Särskilt långt har detta arbete kommit i Storsjöbygden med Östersund och Jamtli i centrum. Verksamheten där garanterar att det i länet finns flera initiativ att bygga vidare på.

En annan form av kulturverksamhet är olika arbetar- och bygdespel liksom festivaler. Sådana arrangemang förenar ofta många konstarter och aktiverar många människor. Spelen pågår bara under någon eller några sommarveckor men förbereds under hela året i studiecirkel och i arbete med dokumentation och utställningar. De är ofta också en kontaktpunkt mellan amatörer och professionella författare, musiker och skådespelare.

Jag vill särskilt framhålla vikten av att barn och ungdomar deltar i kulturlivet. Därför bör man uppmärksamma möjligheterna att understödja ungdomarnas intresse för särskilt film och musik men också andra konstarter såsom t. ex. teater.

Med dessa utgångspunkter beräknar jag 6 milj. kr. för en försöksverksamhet med syfte att stimulera kulturverksamhet i berörda delar av Bergslagen och i Jämtlands län. Det bör i dessa regioner finnas goda förutsättningar att vinna erfarenheter av hur ett sådant arbete kan bedrivas.

Jag avser att senare återkomma till regeringen med uppdrag till Bergslagsdelegationen och länsstyrelsen i Jämtlands län att samordna planeringen av projekten. Jag vill betona att det stöd jag förordar inte skall ses som ett uttryck för att staten ikläder sig ett vidgat ansvar för kulturverksamheten på lokal nivå. Inom den offentliga sektorn vilar detta ansvar på kommunerna som också genom den nya plan- och bygglagen fått ett utvecklat ansvar för en god yttre kulturmiljö. Den resurs jag förordar bör i stället ses som stimulans till nya initiativ.

Statsrådet Lönnqvist kommer senare denna dag att behandla vissa frågor om investeringar för turistnäringen i Storumans kommun. I dessa förslag ingår moment som anknyter till utgångspunkterna för mina förslag.

Som en sista punkt i min föredragning behandlar jag Svensk Arkivinformatiön i Ramsele (SVAR) i Västernorrlands län. Statens kulturråd har till regeringen överlämnat utredningen Mikrofilmade arkivalier i folkbibliotek-

ken (Rapport från statens kulturråd 1987: 1), som kulturrådet utarbetat på regeringens uppdrag. Kulturrådet har här gjort en genomgång av förutsättningarna för att utveckla SVAR:s roll som central för folkbibliotekens lån av arkivalier på mikrokort. Kulturrådet har gjort bedömningen att förutsättningarna för att öka omfattningen av den nuvarande verksamheten är mycket goda. Ökningen bör bl. a. ske genom att kommunerna sluter avtal med riksarkivet om köp av tjänster från SVAR.

Jag delar kulturrådets bedömning att gynnsamma förutsättningar finns för en vidareutveckling av SVAR. Samtidigt har jag noterat att för att höja SVAR:s kapacitet och öka volymen behövs nyinvesteringar i mikrokort för utlån, ADB-utrustning och annan teknisk utrustning. Mot bakgrund av bl. a. de regionalpolitiska motiven för SVAR:s lokalisering och det intresse som knyts till institutionens utveckling föreslår jag att en engångsanvisning om 1 milj. kr. ställs till riksarkivets förfogande för att tillgodose delar av investeringsbehovet.

6 Medelsanvisning

Statsrådet Bodström avslutar

Eftersom medlen är av tillfällig natur bör de anvisas under ett nytt anslag i statsbudgeten, J.1 Särskilda insatser inom utbildningsdepartementets område.

7 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda insatser inom utbildningsdepartementets område* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 123 000 000 kr.

Jordbruksdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 november 1987

Föredragande: statsrådet Hellström såvitt avser avsnitten 1–3,
statsrådet Lönnqvist såvitt avser avsnittet 4

Anmälan till proposition om särskilda regional- politiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Nionde huvudtiteln

1 Inledning

De åtgärder inom jordbruksdepartementets verksamhetsområde för budgetåret 1987/88 som jag i det följande kommer att föreslå avser i första hand åtgärder på skogsbrukets område. Vad gäller stödet till jordbruket i norra Sverige vill jag nämna följande.

I enlighet med regeringens förslag beslutade riksdagen våren 1987 att till jordbruksföretag i norra Sverige anvisa ett anslag för budgetåret 1987/88 av 510 milj. kr. som prisstöd för vissa jordbruksprodukter, främst mjölk (prop. 1986/87 : 100 bil. 11, JoU 16, rskr. 252) samt att prisstödet i fortsättningen skall justeras med hänsyn till kostnadsutvecklingen och att en närmare översyn av prisstödet skall genomföras vart tredje år (prop. 1986/87: 146, JoU 26, rskr. 346).

I prop. 1986/87: 146 föreslog regeringen vidare ett särskilt åtgärdsprogram för jordbruket i norra Sverige. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag. Ett belopp av 100 milj. kr. ställdes därvid till förfogande för åtgärdsprogrammet för en treårsperiod.

Programmet ger uttryck för en delvis ny syn på jordbrukspolitiken i de utpräglade glesbygderna och dess möjligheter att där främja landsbygdsutvecklingen. Sysselsättningen sätts i centrum och går före traditionella krav på storleksrationalisering. En rad insatser kommer från samhällets sida att stödja och uppmuntra tillkomsten av kombinationsföretag, där jordbruk ingår som en del. De åtgärder som vidtagits kommer aktivt att medverka till att sysselsättningen på landsbygden i norra Sverige främjas. Åtgärderna innebär även att jordbruksproduktionen i norra Sverige kommer att kunna upprätthållas på en acceptabel nivå. I detta sammanhang vill jag även nämna de ändringar i jordförvärvslagen som riksdagen beslutade i våras. Dessa innebär bl. a. att ökad tonvikt lagts på de regionalpolitiska aspekterna vid prövning av frågor om förvärvstillstånd.

Medlen för åtgärderna disponeras av lantbruksstyrelsen som har fördelat medlen på resp. län. Vissa medel har avsatts för åtgärder som berör

flera län samt för forskningsinsatser rörande norra Sverige. Utöver dessa medel disponerar lantbruksstyrelsen 30 milj. kr. som främst får disponeras för ett regionalt rationaliseringsstöd till jordbruket i norra Sverige.

Jag tar i det följande upp konkreta nya förslag till regionalpolitiska åtgärder inom de areella näringarna.

2 Skogsbruk

D 10. Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige

Skogsnäringen skall verka i överensstämmelse med de övergripande samhällsekonomiska målen i samspel med andra samhällssektorer. Detta innebär bl. a. att näringen måste bidra till att uppfylla målen om bl. a. full sysselsättning och regional balans. Enligt skogsvårdslagen skall skogsmark med dess skog genom lämpligt utnyttjande av markens virkesproducerande förmåga skötas så, att den varaktigt ger en hög och värdefull virkesavkastning. Vid skötseln skall hänsyn tas till naturvården och andra allmänna intressen. Skogsvårdslagen anger endast de minimikrav som samhället ställer på skogsägaren. Om han vill bedriva en bättre skogsvård än lagen kräver står det honom fritt. I fråga om avverkning sätter lagen upp maximi- och minimigränser. Mellan dessa finns det ett stort handlingsutrymme.

Skogsnäringen är av väsentlig betydelse för sysselsättningen. Särskilt gäller detta i skogslänen, främst i glesbygden. I stora delar av de mest utpräglade glesbygderna är skogen den enda näringen av någon betydelse. Skogen har därför en viktig roll för utvecklingen i dessa områden. Samtidigt står det klart att skogen som produktionsresurs inte utnyttjas fullt ut vare sig kvantitativt eller kvalitativt. Skogsvården kan förbättras ytterligare. Enighet råder också om att avverkningarna kan öka avsevärt inom ramen för en ansvarsfull hushållning med våra skogar. Det råder också enighet om att det är inom delar av den privata skogsägargruppen som avverkningarna framför allt kan ökas. Ökade insatser på skogen som utvecklingsresurs i de sysselsättningssvaga glesbygderna är därför särskilt starkt motiverade.

Samlade, ytterligare insatser från skogsvårdsmyndigheten, kommuner och länsstyrelser kan leda till ett mer aktivt skogsbruk i glesbygden. Genom personella och ekonomiska insatser går det att få till stånd ett skogsbruk som i aktivitet och kvalitet är bättre än skogsvårdslagens minimikrav. Ett sådant skogsbruk ger mer och säkrare sysselsättning inte bara i skogsbruket utan också i lokala och regionala skogsindustrier och i servicenäringar av skilda slag. Inte minst råvarubristen för sågverksindustrin i norra Sverige visar på behovet av åtgärder.

Jag föreslår därför att en intensifiering av skogsbruket genomförs under en treårsperiod. Verksamheten bör bedrivas i Västerbottens inländ. Jag vill i sammanhanget erinra om den mycket stora återhållsamhet som gäller för skogsbruket i de fjällnära skogarna och som kommer till uttryck i föreskrifterna till skogsvårdslagen. Syftet är att skapa förbättrade försörj-

ningsmöjligheter och ökad sysselsättning i glesbygden samtidigt som skogsindustrin tillförs mer råvara.

En intensifiering av skogsbruket i det föreslagna området bör ske som en samordnad insats av länsstyrelsen och skogsvårdsorganisationen. Det är angeläget att även skogsbruket och kommunerna kan medverka. Verksamheten bör ledas och samordnas av skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelsen.

Skogsvårdsstyrelsen bör därför tillföras ytterligare resurser för ett riktat och ökat utbud av rådgivning och service till skogsägarna. Bl. a. skall detta möjliggöra utformning av åtgärdsplaner för enskilda brukningsenheter. Likaså bör resurser tillföras under treårsperioden för att möjliggöra ytterligare statligt stöd till skogsvård. De ökade kostnaderna beräknar jag för treårsperioden till sammanlagt 22 milj. kr. Medlen bör anvisas under ett nytt reservationsanslag benämnt Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige. Anslaget bör få disponeras t. o. m. budgetåret 1990/91.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda skogsvårdsinsatser i norra Sverige* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 22 000 000 kr.

3 Utbildning och forskning

Riksdagen beslutade år 1984 om vissa ändringar i *skogsteknikerutbildningen* vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) (prop. 1983/84: 131, JoU 33, rskr. 291). Genom riksdagsbeslutet utökades antalet nybörjarplatser på skogsteknikerlinjen med 30 till 120 per år. Riksdagsbeslutet innebar också att skogsteknikerutbildningen lokaliserades till Värnamo, Bispgården och Skinnskatteberg. För närvarande utexamineras 60 skogstekniker per år i Värnamo, 30 i Bispgården och 30 i Skinnskatteberg. Utöver dessa utexamineras 18 skogstekniker vartannat år vid Stiftelsen Värmlands och Örebro läns skogsbruksskola i Gammelkroppa.

Under senare år har det varit svårt att rekrytera utbildade skogstekniker i landets norra delar. Det har också framkommit att elever i skogsteknikerutbildningen i flera fall är regionalt rekryterade, dvs. man söker sig till den utbildningsenhet som finns närmast. Den regionala obalansen bedöms bestå under en längre period. Mot bakgrund av detta uttalade riksdagen år 1986 att regeringen till riksdagen borde lämna förslag till åtgärder som innebär att man i Norrland ökar intagningen till skogsteknikerutbildningen. I sammanhanget borde det övervägas om utbildningen kan ges en sådan lokalisering och inriktning att den bättre tillgodoser det norrländska skogsbruket, särskilt inlandets skogsbruk (JoU 1986/87: 17, rskr. 291).

SLU har i sin anslagsframställning avseende budgetåret 1988/89 föreslagit att utbildningen av skogstekniker vid Norra skogsinstitutet i Bispgården utökas från nuvarande antagning av 30 studerande årligen till

antagning av 60 studerande. Den av SLU föreslagna utökningen skall ske genom dels en omfördelning av 15 nybörjarplatser från Södra skogsinstitutet i Värnamo till Bispgården, dels ett nytillskott av 15 platser. För nytillskottet krävs enligt SLU ytterligare lärarresurser och driftsmedel. Kostnaderna härför har beräknats till ca 1,1 milj. kr., varav 0,6 milj. kr. budgetåret 1989/90 och ytterligare 0,5 milj. kr. fr. o. m. budgetåret 1990/91. Byggnadsstyrelsen har redovisat behovet av resurser för byggnadsinvesteringar och inredning. Kostnaderna för nya elevbostadsrum och för utbyggnad av undervisnings- och bespisningslokaler har beräknats till sammanlagt 16 milj. kr. Inredningen beräknas kosta 1,8 milj. kr. Några särskilda kostnader för utrustning uppkommer inte.

Enligt min mening är det från regionalpolitisk synpunkt angeläget att tillgodose behovet av väl utbildade skogstekniker särskilt för Norrlands inland. I överensstämmelse med vad SLU har anfört föreslår jag därför att – utöver den omfördelning av 15 nybörjarplatser till Bispgården som SLU självt beslutar om – antalet utbildningsplatser i Bispgården ökas med ytterligare 15 nybörjarplatser. Den ökning av driftskostnaderna som uppstår fr. o. m. budgetåret 1989/90 till följd av dessa ytterligare utbildningsplatser bör finansieras inom ramen för SLU:s ordinarie medel. Kostnaderna för byggnader och inredning kan till en väsentlig del finansieras genom medverkan av näringslivet. För nybyggnad av elevbostäder har länsarbetsnämnden i Jämtlands län beslutat att ställa 5 milj. kr. till förfogande. Staten bör dessutom tillskjuta ytterligare medel.

Vid fiskeristyrelsens försöksstation i Kälarne i Bräcke kommun bedrivs forsknings- och utvecklingsarbete i syfte att ge konkreta svar på väsentliga frågor för fiskevårdsarbetet och *fiskodlingen i Norrland*. Forskningen skall tillgodose såväl den praktiska fiskevården som konsumtionsodlingen av fisk. Försöksstationen tjänar också som ett viktigt centrum för information, rådgivning och utbildning inom tillämpad fiskodling och fiskevård.

För att som ett led i utvecklingen av fiskodlingen i Norrland förbättra möjligheterna till försöks- och utvecklingsverksamheten vid försöksstationen i Kälarne behöver i första hand en uppvärmningsanläggning med avelsbassäng byggas. Investeringen beräknas kosta 3 milj. kr. Genom investeringen förbättras möjligheterna väsentligt att nå framgång i ett av Norrlandsfonden planerat samarbetsprojekt på vattenbrukets område. I projektet avses även SLU och vattenbruksnäringen medverka.

G 3. Byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.

På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 42,4 milj. kr.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående föreslår jag att det i gällande investeringsplan under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet. Bispgården förs upp en ny kostnadsram av 1,2 milj. kr. i prisläget den 1 januari 1987. Vidare bör det under rubriken Fiskeristyrelsen. Kälarne föras upp en ny kostnadsram av 3 milj. kr. i samma prisläge. Ytterligare 4,2 milj. kr. bör således anvisas under anslaget.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom de kostnadsramar som jag har förordat i det föregående,
2. till *Byggnadsarbeten vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 4 200 000 kr.

G 4. Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.

På statsbudgeten för innevarande budgetår har under denna anslagsrubrik anvisats ett reservationsanslag av 25,3 milj. kr. Av beloppet disponerar byggnadsstyrelsen 2,2 milj. kr. enligt en särskild inredningsplan och utrustningsnämnden för universitet och högskolor 23,1 milj. kr. enligt en särskild utrustningsplan.

Med hänvisning till vad jag har anfört i det föregående föreslår jag att det i gällande inredningsplan under rubriken Sveriges lantbruksuniversitet, Bispgården förs upp en ny kostnadsram av 1,8 milj. kr. i prisläget den 1 januari 1987.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. bemyndiga regeringen att besluta om anskaffning av inredning till lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m. inom den kostnadsram som jag har förordat i det föregående,
2. till *Inredning och utrustning av lokaler vid Sveriges lantbruksuniversitet m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 1 800 000 kr.

4 Åtgärder för att främja turismen i Västerbottensfjällen

Framställning från Storumans kommun

Storumans kommun har i framställning till regeringen redovisat förslag till en rad åtgärder för att främja regional utveckling, sysselsättning och turism i Tärnaby–Hemavanområdet.

Från kommunalt håll och från olika länsmyndigheter söker man intensivt utveckla de näringsgrenar som har naturliga förutsättningar. Turismen har bedömts vara en sådan näring och då närmast inom Tärnaby–Hemavanområdet. Länsstyrelsen i Västerbottens län, som arbetar för en utvecklad turism i länet, anser att det krävs en förstärkning av det befintliga turistutbudet om Tärnaby och Hemavan skall få en tillräckligt slagkraftig turistprofil och attraktionsförmåga.

Enligt kommunens framställning bör turismen inom kommunen styras och koncentreras till Tärnaby och Hemavan. En rad åtgärder i detta syfte har redan genomförts. Det gäller kommunala basinvesteringar, vissa utbildningsinsatser inom bl. a. turistområdet m. m.

Enligt kommunen krävs emellertid ytterligare betydande insatser för att skapa ett turistutbud med sådan kapacitet och attraktion att det kan leda till en självgenererande utveckling. Intresse för att delta i en sådan utveckling finns enligt kommunen hos ett konsortium bestående av privata byggföretag och Storumans kommun. I framställningen redovisas ett investeringsprogram på totalt ca 250 milj. kr. För att detta skall kunna genomföras krävs enligt kommunens bedömning ett statligt kapitaltillskott i form av bidrag eller avskrivningslån motsvarande ca 33 % av de totala investeringarna.

Investeringsprogrammet omfattar insatser dels i Hemavan i form av om- och tillbyggnader samt renovering av fjällhotell, dels i Kungsbacken med sammanlagt ca 300 lägenheter. I området planeras också skidlift med nedfarter samt bilparkering. I Hemavan föreslås också en fjällpark, en centralanläggning för information och utställningar samt forskning och friluftaktiviteter. Inom området föreslås vidare vissa strukturförbättrande åtgärder, bl. a. husvagnscamping med servicehus samt en toppstuga i skidåkningsområdet. Investeringsprogrammet i Hemavanområdet omfattar ca 190 milj. kr.

Programmet omfattar vidare investeringar i Tärnaby om ca 46 milj. kr. Dessa utgörs av bl. a. en semesteranläggning om ca 50 stugor för större fackförbund, ombyggnad av samegård till museum, campingstugor, belysning av storslalomban i Kanahobben, snökanon m. m. samt markarbeten för dessa och framtida investeringar. Vidare ingår renovering samt om- och tillbyggnad av Tärnaby fjällhotell. Även andra delprojekt har redovisats.

I samband med investeringsprogrammen i Hemavan och Tärnaby har också frågan om Gunnarns flygfälts anpassning för civil flygfart förts fram.

Remissyttrandena

Över kommunens framställning har Sveriges turistråd och statens industriverk (SIND) yttrat sig.

Sveriges turistråd anser att området behöver rustas upp främst på hotellsidan. Turistrådet anser att det saknas en slagkraftig sommarprodukt i området och bedömer projekten Tärna fjällpark och Samegården som intressanta. Turistrådet anser dock att det behövs en mer ingående studie om marknadsbedömningar, huvudmannaskapsfrågor, finansieringsföresättningar och intressenter. Vidare behövs en detaljerad och långsiktig utvecklingsplan.

Turistrådet anser att Tärnaby-Hemavanområdet bör kunna ha en potential som framtida turistområde, inte minst vintertid med de marknader som är upparbetade i Nordnorge och Finland. Sommartid finns möjligheter till ökad bilturism.

Turistrådet anser det särskilt angeläget att en upprustning av hotellan-

läggningarna i såväl Tärnaby som Hemavan kommer till stånd liksom investeringarna i skidnedfarterna i Kanahobben. Turistrådet anser för områdets möjligheter till utvecklad vinterturism att kommunikationsfrågorna bör ges stor uppmärksamhet t. ex. transfertrafiken till och från Umeå.

SIND hänvisar till sin rapport "Turistnäringen. Problem och möjligheter" (SIND PM 1986: 5) och genomfört utredningsarbete om turismen i "Norra Sverige". SIND redovisar där sin syn på vissa grundläggande frågor inom området turism. En ståndpunkt i dessa utvecklingsprogram är att insatserna, när det gäller den storskaliga turismen, bör koncentreras till ett fåtal områden som har goda förutsättningar att utveckla stor attraktionskraft och god ekonomi.

Mot denna bakgrund har SIND med intresse tagit del av utvecklingsprogrammet för Storumans kommun. SIND anser att programmet ger uttryck för en offensiv helhetssyn. Ett förverkligande skulle kunna etablera Tärnaby och Hemavan som ett attraktivt alternativ på turistkartan. Samtidigt anser SIND att vissa frågor bör belysas ytterligare t. ex. vilka delprojekt som kan få den största effekten med avseende på turistnäringen i hela området.

SIND anför vidare rörande delprojekten att om- och tillbyggnad av fjällhotellen i Hemavan och Tärnaby framstår som angelägna för att utveckla turismen i området. Investeringar i servicehus, toppstuga, snökanon, skidshop, barnstuga m. m. kan enligt SIND vara väsentliga för service och kvalitet. Under vissa förutsättningar kan lokaliseringssöd lämnas för berörda investeringar. Ytterligare tillskott av annat kapital krävs dock för att genomföra åtgärderna på det sätt som anges i framställningen.

Storumans kommun har sedan remissutlåtandena avgivits kompletterat sin redovisning av utvecklingsprogrammet.

Föredragandens överväganden

Det är enligt min mening angeläget att ta till vara de möjligheter som finns att genom insatser inom turistnäringen främja den regionala utvecklingen i Västerbottens inland. I Tärnaby-Hemavanområdet har turistiska satsningar genomförts. Dessa har lett till en positiv utveckling för området såväl sysselsättningsmässigt som ekonomiskt. Turistrådet framhåller i sitt yttrande också områdets goda förutsättningar för turism.

Den plan för områdets utveckling, som Storumans kommun redovisat, innebär omfattande satsningar på turismen. Remissinstanserna är i stort sett positiva till planen, men redovisar viss tveksamhet till dels takten i projektets genomförande, dels antalet turistbäddar.

Enligt min mening bör ytterligare insatser nu genomföras för att utveckla turismen i Tärnaby-Hemavanområdet. Det gäller främst logianläggningarna Kungsbackenområdet, Tärnaby fjällhotell, semesteranläggningen för större fackförbund samt på sikt om de turistiska förutsättningarna visar sig föreligga också utbyggnaden av östra Laxfjället. Förslagen om snökanon, belysning m. m. i Kanahobben bedömer jag som ett för turismen i området mycket angeläget projekt. Jag delar dock remissinstansernas synpunkter i

fråga om utbyggnadstakt och omfattning av projektet samt när det gäller möjligheterna till statlig finansiering. En utbyggnad av den föreslagna omfattningen bör genomföras i etapper med möjlighet till utvärdering av gjorda insatser innan nya igångsätts. I fråga om en del av de redovisade projekten har arbetena igångsatts med stöd av regionalpolitiska och sysselsättningspolitiska insatser. I Kungsbacken-projektet har således markarbeten, utbyggnad av vägar, vatten- och avloppsledningar påbörjats med arbetsmarknadspolitiska insatser. Investeringar i Tärnaby fjällhotell och Högfjällshotellet i Hemavan sker med stöd av regionalpolitiska insatser.

Efter samråd med chefen för industridepartementet bedömer jag att flera delprojekt avseende logianläggningar bör vara möjliga att genomföra inom ramen för det reguljära regionalpolitiska stödsystemet.

Av väsentlig vikt för en framgångsrik turistsatsning i Storumans kommun är enligt min uppfattning också vissa delprojekt som inte kan realiseras utan särskilda statliga insatser. Jag avser därvid främst Fjällparken men även vissa av de strukturella åtgärderna i Hemavan i form av camping, servicehus, toppstuga m. m. I de redovisade investeringsprogrammen har dessa insatser beräknats till 20 milj. kr. Huvudelen förutsätts finansierade genom främst direkta statsbidrag. Detta gäller anläggningar för bl. a. information och utställningar, servicehus, skidshop och centralanläggning för friluftaktiviteter. Dessa anläggningar är en förutsättning för en successiv bäddutbyggnad. Projekten bedöms kunna ge varaktiga sysselsättningstillfällen för mer än 20 personer, förutom ca 15 under utbyggnadstiden.

Enligt min mening bör särskilda medel nu anvisas för de aktuella projekten. Insatserna bör dock kunna begränsas till sin omfattning. Som särskilt stöd för Fjällparken samt de nämnda strukturförbättrande åtgärderna beräknar jag totalt 14 milj. kr. Chefen för arbetsmarknadsdepartementet kommer senare idag att föreslå regeringen att 7 milj. kr. ställs till arbetsmarknadsstyrelsens förfogande av under innevarande budgetår anvisade medel under anslaget för sysselsättningsskapande åtgärder under tionde huvudtiteln. Återstoden, dvs. 7 milj. kr., bör anvisas som ett särskilt reservationsanslag under nionde huvudtiteln benämnt Regionalpolitiska insatser för turism i norra Sveriges inland. Anslaget bör disponeras av arbetsmarknadsstyrelsen för det avsedda ändamålet. Jag har i denna fråga samrått med chefen för arbetsmarknadsdepartementet.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att

1. godkänna vad jag har anfört rörande särskilt stöd till insatser för turism i Storumans kommun,

2. till *Regionalpolitiska insatser för turism i norra Sveriges inland* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 7 000 000 kr.

Arbetsmarknadsdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 november 1987

Föredragande: statsrådet Thalén

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

Tionde huvudtiteln

B. Arbetsmarknad m. m.

B 20. Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag föreslår att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 för nedan angivna åtgärder.

Från anslaget skall betalas kostnaderna för särskilda arbetsmarknadspolitiska insatser i delar av Bergslagen under budgetåren 1987/88 – 1989/90.

Ett antal skrivelser har kommit in till regeringen om arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Bergslagen.

Chefen för industridepartementet har inledningsvis redovisat förslag till åtgärder för att underlätta omställningen av anställda vid Svenskt Ståls AB:s enheter i Grängesberg och Borlänge liksom insatser för en utveckling av berörda delar av Bergslagen. Jag redovisar i det kommande min syn på behovet av arbetsmarknadspolitiska insatser på dessa orter.

Avvecklingen av gruvdriften i Grängesberg och de planerade personalneddragningarna i Borlänge berör totalt mer än 2 000 personer. Detta kommer att innebära en ökad arbetsbelastning på arbetsförmedlingarna i regionen varför särskilda resurser bör tillföras för att framför allt extra personal skall kunna anställas. För detta ändamål beräknar jag totalt 9 milj. kr. vilket motsvarar en personalförstärkning av 20 årsarbetare under tre år.

Vidare bedömer jag att särskilda resurser för arbetsmarknadsutbildning kommer att behövas om totalt 21 milj. kr. Medlen bör få användas både för köp av särskilt anordnad arbetsmarknadsutbildning och för utbildning i företag.

Insatser i form av rekryteringsstöd, beredskapsarbete och s. k. starta eget-bidrag kan också bli aktuella för att klara omställningen. Jag beräknar 12 milj. kr. för sådana åtgärder. Dessutom bedömer jag att åtgärder utöver det ordinarie arbetsmarknadspolitiska regelsystemet kan komma att be-

hövas för att förmedlingen utifrån den enskilde individens förutsättningar på ett effektivt sätt skall kunna göra insatser som leder till ett nytt arbete. Åtgärder som enligt min bedömning kan bli aktuella är stöd t. ex. för deltagande i projektarbete och stöd för att underlätta en rekrytering. För dessa insatser beräknar jag medelsbehovet till totalt 5 milj. kr.

För att underlätta arbetsplacering av anställda som under åren har drabbats av olika arbetshandikapp som försvårar för dem att få ett arbete, bör arbetsförmedlingen få disponera ytterligare medel för introduktions- och särskilt lönebidrag. Kostnaderna för denna förstärkning av bidragen beräknar jag till 14 milj. kr. Jag har därvid beräknat att antalet platser med särskilt lönebidrag skall uppgå till högst 30. Jag räknar med att medlen kommer att tas i anspråk successivt under budgetåren 1987/88 – 1989/90. Vidare kan antalet bidragsberättigade timmar i Samhallgruppen – tidigare Samhällsföretag – behöva ökas inom en medelsram om ca 4 milj. kr.

Jag räknar med att de åtgärder jag nu har föreslagit kommer att innebära ett effektivt stöd för de personer som på grund av ifrågavarande personalminskningar söker nya arbeten. Jag vill samtidigt understryka vikten av att de särskilda åtgärderna i Bergslagen ges en sådan inriktning och utformning att de även kommer kvinnorna i Bergslagen till del. Åtgärderna kommer också att bidra till att stödja en positiv utveckling av näringslivet i regionen. De projekt i Ludvika, främst den kraftiga expansionen av ASEA:s verksamhet, som chefen för industridepartementet redogjort för och som jag återkommer till i det följande, gör att jag bedömer att en stor del av de arbetsmarknadspolitiska insatserna som jag här har redovisat bör koncentreras till Borlänge. De totala kostnaderna för mina förslag uppgår till 65 milj. kr. Medlen bör anvisas under ett särskilt reservationsanslag och det bör ankomma på regeringen att kunna göra vissa omfördelningar av medlen för nämnda insatser inom ramen för anslaget.

Hemställen

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Arbetsmarknadspolitiska insatser i Bergslagen* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 000 kr.

B 21. Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m. m.

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag föreslår att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 för nedan angivna åtgärder.

Som chefen för industridepartementet inledningsvis anfört har regeringen haft kontakter med företrädare för ASEA AB och därvid erfarit att bolaget planerar en expansion av verksamheten i Ludvika. Expansionen beräknas innebära ett kraftigt ökat personalbehov under de närmaste tre

åren. Bolaget har i kontakterna med regeringen också framhållit betydelsen av att tillgången på kvalificerad arbetskraft kan tillgodoses.

En utbyggnad av verksamheten i Ludvika får, enligt min mening, också positiva effekter i kommuner inom pendlingsavstånd – främst Smedjebacken och Ljusnarsberg – men också i någon mån i Borlänge. Jag delar bolagets bedömning av behovet av en kraftfull utbildningsinsats för att bl. a. klara den planerade utbyggnaden i Ludvika. Detta bör bl. a. kunna ske genom vidareutbildning av redan anställda i bolaget eller genom att personer utbildas som har blivit arbetslösa p. g. a. förändringarna inom SSAB. Jag anser det också värdefullt att s. k. flaskhalsproblem inom ASEA kan lösas i detta sammanhang för att på sikt trygga den produktion som idag bedrivs i Ludvika. För att möjliggöra sådana utbildningsinsatser för såväl nyanställda som redan anställda beräknar jag ett medelsbehov av högst 50 milj. kr.

Vidare föreslår jag att 50 milj. kr. anvisas för att kunna stödja olika utvecklingsprojekt som har samband med ifrågavarande expansion. Projekten skall tas fram i samråd mellan regeringen, eller efter regeringens bestämmande AMS, och ASEA. Projekten skall läggas upp så att ASEA:s verksamheter, då främst i Ludvika, stärks och att personer som blivit arbetslösa som p. g. a. förändringarna inom SSAB också kan innekfattas.

Medlen bör stå till regeringens disposition och betalas ut till det efter årsskiftet nybildade bolaget ASEA Brown Boveri AB.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda arbetsmarknadspolitiska åtgärder i Ludvika kommun m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

Industridepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 26 november 1987

Föredragande: statsrådet Peterson

Anmälan till proposition om särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Tolfte huvudtiteln

C. Regional utveckling

Medel till insatserna inom industridepartementets område berör tre anslag under littera C.

Medel till vissa åtgärder för näringslivsfrämjande insatser i Västerbottens läns inland, som regeringen aviserade i juni 1987, samt ytterligare medel till lokaliseringsbidrag m. m. till företag i Borlänge kommun för beslut som fattas av statens industriverk och regeringen bör anvisas över anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

Medel för regionalpolitiskt stöd till ASEA AB:s planerade expansion i Ludvika bör anvisas över ett nytt anslag C 11. Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB.

Medel för övriga insatser bör anvisas över ett nytt anslag C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland.

C.2. Lokaliseringsbidrag m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 362 milj. kr.

Över detta anslag anvisas medel till följande ändamål:

- lokaliseringsbidrag beviljade av statens industriverk eller av regeringen efter den 1 juli 1984,
- offertstöd beviljade efter den 1 juli 1985,
- lån till privata regionala investmentbolag,
- kapitaltillskott m. m. till Stiftelsen Industricentra,
- viss administration av regionalpolitiskt stöd,
- eventuella medel för ombyggnad av outnyttjade bostadslägenheter i Kiruna.

I proposition 1984/85: 115 om regional utveckling och utjämning anmälde jag beträffande den regionalpolitiska stödverksamheten att jag räknade med att den skulle bedrivas med samma inriktning och i samma omfattning under fyraårsperioden 1985/86–1988/89. För de ändamål vartill medel

anvisas över anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. räknade jag med ett årligt medelsbehov av 362 milj. kr. Riksdagen har sedermera beslutat anslå detta belopp för vart och ett av de tre budgetåren 1985/86 t. o. m. 1987/88.

Efterfrågan på lokaliseringsbidrag har bl. a. på grund av det goda konjunkturläget varit hög under de senaste åren. Bl. a. därför beslöt riksdagen att till Lokaliseringsbidrag m. m. på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisa ytterligare 100 milj. kr. (prop. 1985/86: 101 bil. 7, AU 9, rskr. 140).

Genomförandet av ett antal av de projekt till vilka dessa medel skulle utnyttjas försköts dock framåt i tiden. Riksdagen beslöt därför, vid sin behandling av regeringens förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1986/87, att godkänna att en del av dessa medel användes för vissa åtgärder som normalt inte kan stödjas med medel från detta anslag (prop. 1986/87: 25, bil. 9, AU 9, rskr. 80). Åtgärderna avsåg att förbättra förutsättningarna att utveckla näringslivet i Blekinge län. Det sammanlagda beloppet för åtgärderna uppgick till 54 milj. kr.

Regeringen har vidare i sitt förslag till tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 föreslagit att riksdagen skall godkänna att 25 milj. kr. av dessa särskilda medel skall användas som kapitaltillskott till det regionala investmentbolaget Sorbinvest AB, under förutsättning att bolaget inriktar sin verksamhet på bl. a. Västerbottens läns inland (prop. 1987/88: 25, bil. 8).

Jag har tidigare redogjort för att regeringen i juni 1987 beslutade om regionalpolitiskt stöd till bl. a. vissa industriprojekt och förklarade sig beredd att bidra till ett antal andra näringslivsfrämjande åtgärder i Västerbottens läns inland till ett sammanlagt belopp av drygt 100 milj. kr. Jag föreslår att återstoden, 21 milj. kr., av det särskilda tillskott på 100 milj. kr. som anvisades på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m. på tilläggsbudget II för budgetåret 1985/86 får användas till följande åtgärder:

- 10 milj. kr. för upprustning av flygfält och till startande av reguljär flygtrafik i Vilhelmina och Lycksele,
- 5 milj. kr. för företagsledarutbildning i regionen under en treårsperiod,
- 5 milj. kr. till högskoleutbildning inom ekonomi och teknik i Vilhelmina, Lycksele och Storuman under en treårsperiod samt
- 1 milj. kr. till lantmäteriverket för etablering av en kartproduktionsenhet i Lycksele.

Eftersom de medel som anvisats på detta anslag normalt inte får användas till dessa ändamål, bör regeringen inhämta riksdagens godkännande till detta.

Jag har tidigare nämnt att jag avser att föreslå regeringen att företag i Borlänge kommun skall kunna erhålla regionalpolitiskt stöd t. o. m. utgången av år 1989.

De medel som kommer att finnas disponibla för lokaliseringsbidrag som beslutas av länsstyrelsen i Kopparbergs län, för lokaliseringsslån samt för regionalpolitiskt utvecklingskapital räknar jag med skall vara tillräckliga. För de ytterligare anspråk på medel för lokaliseringsbidrag och ofiertstöd som beslutas av regeringen eller statens industriverk beräknar jag ett medelsbehov på 20 milj. kr.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna vad jag har anfört om användningen av medel på anslaget C 2. Lokaliseringsbidrag m. m.

att till *Lokaliseringsbidrag m. m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 20 000 000 kr.

C 11. Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag har tidigare redogjort för att den verksamhet som ASEA AB bedriver i Ludvika kan komma att expandera under de närmaste åren under förutsättning av att bl. a. regionalpolitiskt stöd kan erhållas. De former av stöd som kan bli aktuella är lokaliseringsbidrag eller offertstöd och de stödbelopp som maximalt kan komma att erfordras är 100 milj. kr. Inom den från årsskiftet nybildade ASEA Brown Boveri-koncernen kommer verksamheten i Sverige att samlas inom ASEA Brown Boveri AB.

Eftersom ett eventuellt stöd till detta projekt inte bör minska möjligheterna att lämna lokaliseringsbidrag inom främst det övriga regionalpolitiska stödområdet, bör medlen anvisas över ett särskilt anslag. I övrigt bör de regler som gäller enligt förordningen (1982:677) om regionalpolitiskt stöd tillämpas.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Lokaliseringsbidrag m. m. till ASEA Brown Boveri AB* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 000 kr.

C 12. Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland

Något anslag för detta ändamål finns inte upptaget i statsbudgeten för budgetåret 1987/88.

Jag föreslår att ett nytt anslag förs upp på statsbudgeten för budgetåret 1987/88 för nedan angivna åtgärder.

De delbelopp som jag redovisar bör ses som riktvärden.

För att förbättra tillgången på *riskkapital* beräknar jag 50 milj. kr.

Huvuddelen av dessa medel bör avsättas för ett nytt regionalt invest-mentbolag med inriktning på små och medelstora företag i Ludvika, Smedjebackens, Borlänge, Hällefors och Ljusnarsbergs kommuner. Den statliga kapitalinsatsen bör motsvaras av en insats av bundet eget kapital från privata intressenter eller företag i regionen, som minst skall vara lika stor som den statliga insatsen.

Vissa medel bör vidare avsättas för tillskott till det lokala utvecklingsbolaget i Grängesberg.

För *medel till de regionala utvecklingsfonderna* i Kopparbergs och Örebro län beräknar jag sammanlagt 10 milj. kr. Medlen bör användas för dels en intensifierad företagsservice riktad till de små och medelstora företagen i regionen, dels särskilda insatser för att stimulera nyföretagande och för att stödja nyetablerade företag.

För *kompetensutvecklingsprojekt* inom industridepartementets område i berörda bergslagskommuner och i norra Sveriges inland beräknar jag sammanlagt 44,5 milj. kr. Jag har därvid beräknat medel för dels stöd till teknikspridningsprojekt i de båda regionerna, dels stöd till stiftelsen Teknikdalen i Borlänge samt stöd till forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för utvecklingen i regionerna.

Vad gäller teknikspridningsprojekt i bergslagskommunerna bör utnyttjandet av dessa medel samordnas med motsvarande medel som tidigare anvisats för åtgärder inom det pågående Bergslagsprogrammet. (prop. 1985/86: 125 bil. 10, AU: 13, rskr 290).

Beträffande teknikspridningsprojekt i norra Sveriges inland vill jag anföra följande. Statens industriverk, styrelsen för teknisk utveckling, skolöverstyrelsen och universitets- och högskoleämbetet har på regeringens uppdrag gjort en samlad redovisning och bedömning av de teknikspridningsprogram som utarbetats i länen. De fyra verken konstaterar att norra Sveriges inland är den region som har de svåraste förutsättningarna för en effektiv teknik- och kunskapsspridning. Samtidigt är behoven av näringslivsutveckling och förnyelsearbete stora.

Det är med hänsyn till de speciella förutsättningarna i inlandet, bl. a. den glesa ortsstrukturen, enligt min mening nödvändigt att pröva nya och okonventionella former för teknik- och kunskapsspridning. De företagsinriktade teknikspridningsåtgärderna bör t. ex. kunna samordnas med vissa av de utbildningsinsatser som chefen för utbildningsdepartementet tidigare har föreslagit.

Medel till stiftelsen Teknikdalen i Borlänge bör användas till att bygga upp kompetensen inom olika angelägna områden, t. ex. informationsteknologi och materialteknik. Medlen bör bl. a. inriktas mot samverkansprojekt med små och medelstora företag.

För stöd till forsknings- och utvecklingsverksamhet bör styrelsen för teknisk utveckling (STU) anvisas vissa medel. Medlen bör, vad gäller Bergslagen, bl. a. kunna användas till förstärkning av det materialteknikprogram som STU har regeringens uppdrag att genomföra.

För *regionalt utvecklingsarbete m.m.* i anslutning till strukturförändringarna inom SSAB bör 17 milj. kr. ställas till regeringens förfogande. Av dessa bör 10 milj. kr. lämnas till länsstyrelsen i Kopparbergs län för samordning och fortsatt utvecklingsarbete i berörda kommuner. Vidare bör vissa medel anvisas Bergslagsdelegationen för samordnings- och utvecklingsarbete inom främst utbildnings- och kulturområdena.

För ett *utvecklingsprogram för sågverks- och trämanufakturindustrin i Västernorrlands, Jämtlands och Västerbottens län* beräknar jag 19 milj. kr.

Sysselsättningsutvecklingen i de båda branscherna har varit ogynnsam under 1980-talet. Investeringsnivån är lägre än i övriga landet och en betydande andel av företagen har låg produktivitet.

Statens industriverk har tillsammans med utvecklingsfonderna och länsstyrelserna i berörda län och i samråd med företrädare för branscherna utarbetat förslag till utvecklingsinsatser för såväl sågverks- som trämanufakturindustrin. Syftet är att öka vidareförädlingsgrad, produktivitet och lönsamhet i företagen. Därmed kan sysselsättningsutvecklingen förbättras. De behov av åtgärder som redovisas avser bl. a. utbildning, produkt- och marknadsutveckling, forskning och utvecklingsarbete m. m. Berörda företag förutsätts svara för viss del av kostnaderna för olika insatser.

Jag bedömer att de förslag till åtgärder som statens industriverk har redovisat i huvudsak bör kunna ligga till grund för insatserna på detta område.

Generellt bör gälla att regeringen beslutar om formerna och villkoren för de åtgärder jag föreslagit under anslaget. Jag kommer senare att föreslå regeringen att ge berörda myndigheter/organ i uppdrag att närmare utarbeta och genomföra konkreta insatser.

Det bör, i enlighet med vad jag sade inledningsvis, ankomma på regeringen att vid behov göra en omfördelning av medlen för nämnda insatser inom ramen för anslaget.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Särskilda regionalpolitiska insatser i delar av Bergslagen och norra Sveriges inland* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 140 500 000 kr.

D. Mineralförsörjning m. m.

D 1. Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m. m.

Under denna rubrik har i statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisats ett reservationsanslag av 71 074 000 kr.

Utredningen om vissa frågor inom mineralområdet har i betänkandet (Ds I 1984: 15) Borrkärnearkiv föreslagit att Sveriges geologiska undersökning (SGU) skall få i uppdrag att projektera och på tio års sikt bygga upp ett centralt nationellt borrkärnearkiv lokaliserat till verkets befintliga arkiv i Lövsta utanför Uppsala.

Utredningens förslag har remissbehandlats. Samtliga remissinstanser är positiva eller har inget att erinra mot förslaget om att SGU får i uppdrag att bygga upp ett centralt nationellt borrkärnearkiv. I lokaliseringsfrågan påpekar flera remissinstanser att större delen av de borrkärnor som finns i dag härstammar från Västerbottens och Norrbottens län och att utredning-

en räknar med att även under de närmaste åren en stor del av borrhningarna kommer att ske i dessa län.

Regeringen gav sommaren 1985 SGU i uppdrag att redovisa tidsplan och kostnader för inrättande av ett centralt borrhkärnearkiv med lokalisering till verkets förråd i Lövsta samt till Sveriges Geologiska AB:s (SGAB) förråd i Malå, Västerbottens län. Utgångspunkten för uppdraget var i övrigt de förslag som utredningen för vissa mineralfrågor lagt fram i sitt betänkande.

SGU redovisade uppdraget till industridepartementet i början av år 1986. SGU har senare uppdaterat de i uppdraget redovisade uppgifterna. SGU beräknar den totala kostnaden för uppbyggnaden och drift i tio år av ett centralt borrhkärnearkiv lokaliserat till Lövsta och Malå till ca 31 milj. kr. Motsvarande kostnad för lokalisering till enbart Malå uppgår enligt SGU till drygt 22 milj. kr. Av detta senare belopp utgör 3,5 milj. kr. engångskostnader för inköp av utrustning, bl. a. datautrustning med tillhörande programvara, för urval och gallring av borrhkärnor i befintliga förråd runt om i landet samt för transporter.

Borrhkärnor är prover från berggrunden som tagits ut för prospekteringsändamål eller för att man av andra skäl vill undersöka berggrundens beskaffenhet på djupet.

Vid ingenjörstekniska projekt kastas ofta borrhkärnorna när projektet är genomfört. Även gruvföretagen och de prospekterande organisationerna är restriktiva när det gäller att behålla borrhkärnor. Flera gruvföretag har under senare år lagt ned sin verksamhet. Även ett flertal enskilda gruvor har lagts ned av gruvföretag som fortfarande har andra gruvor i drift. Det finns därför en uppenbar risk för att ett kortsiktigt handlande kan leda till att för framtiden värdefulla borrhkärnor med tillhörande dokumentation går förlorade.

Genom att inrätta ett centralt nationellt borrhkärnearkiv kan man ta tillvara sådant värdefullt geologiskt undersökningsmaterial som annars skulle gå förlorat. Borrhkärnor finns i förråd på många olika platser i landet. Att samla kärnorna i ett centralt förråd skulle avsevärt underlätta en användning av borrhkärnorna i prospektering, vid SGU:s geologiska kartering och dokumentation, i forskning och utbildning etc.

SGU har förråd i Vallentuna, Vintrie, Lövsta och Håksberg för förvaring av bl. a. borrhkärnor. Förrådet i Vintrie måste utrymmas på grund av att det är i mycket dåligt skick. Förråden i Lövsta utanför Uppsala och i Vallentuna är i gott skick men utrymme saknas att ta in ytterligare material. Förrådet i Håksberg, Ludvika kommun, är inrymt i ett nedlagt anrikningsverk som är i mycket dåligt skick. SGAB:s förråd i Malå består av två relativt nya byggnader. De borrhkärnor som förvaras där tillhör till största delen nämnden för statens gruvegendom.

Jag anser att det nu finns skäl att starta uppbyggnaden av ett centralt nationellt borrhkärnearkiv lokaliserat till Malå. SGU bör redan under innevarande budgetår ges i uppdrag att svara för uppbyggnad och drift av ett centralt nationellt borrhkärnearkiv samt beviljas medel för de inledande arbetena. För täckande av engångskostnader, bl. a. inköp av utrustning, har jag beräknat medelsbehovet för innevarande budgetår till 3 500 000 kr. Jag avser att återkomma med förslag om medel för den fortsatta driften i anslutning till mina förslag i 1988 års budgetproposition.

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Geologisk kartering m.m.* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 3 500 000 kr.

F. Teknisk utveckling m. m.

Det statligt ägda bolaget Temu Interactor AB startade sin verksamhet i Östersund under år 1981. Verksamheten spänner över hela landet och är inriktad på teknikupphandling med bivillkoret att upphandlingen skall leda till produkter med en klar internationell marknadspotential. Bolaget har i dag förutom en verkställande direktör två anställda handläggare och en assistent. Sammanlagt har bolaget av staten tillförts ett kapital på 17 milj. kr. (prop. 1983/84: 135, NU 42, rskr. 379).

Jag föreslår att Temu Interactor AB fortsättningsvis koncentrerar sin verksamhet till de fyra nordligaste länen. Bolagets uppgift blir att med landets universitet och högskolor som teknologibas identifiera och analysera kommersiellt utvecklingsbara resultat av forsknings- och utvecklingsprojekt. Bolaget skall medverka till att sådana projektresultat utvecklas till svenska tekniska produkter och tjänster som kan tillverkas och marknadsföras av företaget i de fyra nordligaste länen.

Under tiden från det att ett projektresultat föreligger till dess att en färdig produkt tillverkas och marknadsförs krävs bl. a. kapitalinsatser. Jag föreslår att Temu Interactor AB får använda en del av sitt kapital för att finansiera minoritetsandelar i sådana projekt där en mindre kapitalinsats från Temu Interactors sida krävs för att ett företag skall engagera sig i utvecklingen och marknadsföringen av en produkt.

En förutsättning för att nå ett bra resultat är att Temu Interactor AB samverkar med de olika organ som verkar inom angränsande verksamhetsområden. Det kan gälla t. ex. styrelsen för teknisk utveckling, de regionala utvecklingsfonderna, Norrlandsfonden, Industrifonden och Exportrådet.

Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen

att godkänna de ändrade riktlinjer jag har föreslagit för verksamheten vid Temu Interactor AB,

att godkänna vad jag har anfört i fråga om användningen av en del av det statliga kapital som har tillförts Temu Interactor AB.